

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS OLIMPIADA
LIETUVOS IR UŽSIENIO LIETUVIŠKŲ MOKYKLŲ MOKINIAMS

9–10 klasės

Užduotis atlieka užsienio lietuviškų mokyklų mokiniai

--	--

Dalyvio kodas

Kalbos vartojimo testas	60 min.
Rašymo užduotis	90 min.

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar užduoties sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kitokio aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite vykdytojui.
- Užsirašykite dalyvio kodą.
- Bus vertinami tik tie atsakymai, kurie parašyti įskaitomai, aiškiai, nepribraukti.
- Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.

VERTINIMAS

_____ (taškai)

Kalbos vartojimo testo vertinimas

_____

Vertintojo vardas, pavardė, parašas

_____ (taškai)

Rašymo užduoties vertinimas

_____

Vertintojo vardas, pavardė, parašas

KALBOS VARTOJIMO UŽDUOTYS

(Trukmė – 60 min.)

1 užduotis. Iš kairėje pateiktų žodžių padarykite vieną tinkamą ir įrašykite jį į tekstą. Atvejis 0 – pavyzdys.
(20 taškų)

Vaikystės svajonė

Čia rašo
vertintojai

(0) *klaikus*

(1) užleisti

(2) gražus

(3) smuikas

(4) po, saulė

(5) ta diena

(6) muzika

(7) močia

(8) aštuoni

(9) lišti

(10) griežtas

(11) nebe, mada

(12) senas, daiktas

(13) voras, tinklas

(14) kartas

(15) daug

(16) dulkė

(17) virti

(18) didelė

(19) glėbti

(20) smuikas

Man (0) klaikiai patiko stebėti, kaip griežia kaimynės sūnus. Jei (1) _____ būdavo neužtrauktos, matydavau viską, kas vyksta jo kambaryje. Vaikinas buvo jau nebejaunas, bet kai išsijausdavo į muziką, tapdavo tikras (2) _____. Jis (3) _____ užsimerkęs, linguodamas į šalis, atrodydavo taip, lyg būtų užmiršęs viską (4) _____. Kartą mačiau, kaip jis grodamas verkė! Ir (5) _____ nusprendžiau, kad užaugusi būtinai tapsiu (6) _____ ir taip pat linguodama verksiu... Staiga prisiminiau seną (7) _____ pianiną palėpėje.

Buvau (8) _____ ir į palėpę man (9) _____ buvo (10) _____ draudžiama. Ten buvo sukrauti seni baldai, (11) _____ drabužiai ir kiti nenaudojami (12) _____, buvo daug (13) _____ ir dulkių. Žinojau, kad manęs nepaglostytų, jei čia rastų, bet man labai knietėjo bent vieną (14) _____ paliesti pianiną, bent išgirsti jo garsą... Po pietų, nutaikiusi progą, kai mama išėjo į sodą, užkopiau į viršų ir, prasibrovusi pro (15) _____ šlamšto, pakėliau (16) _____ dangtį... <...>

Vėliau (17) _____ plaudama lėkštes pabandžiau įsivaizduoti save, (18) _____ scenoje grojančią fortepijonu. Mačiau, kaip sugroju paskutinius akordus, tada atsistoju, lenkiuosi... Visi kaip pašėlę ploja, man neša (19) _____ gėlių... Pirmoje eilėje sėdi mano tėvai... Matau, kaip jie manimi didžiuojasi...

Taigi mano nuostabūs (20) _____ padovanojo man svajonę...

Pagal Kristiną Gudonytę

Taškai (20) _____

2 užduotis. Iš kairėje pateiktų veiksmažodžių padarykite tinkamas asmenuojamąsias formas ir įrašykite jas į tekstą. Atvejis 0 – pavyzdys. (20 taškų)

Čia rašo
Vertintojai

Esamuoju laiku

(0) <i>Blykstelėti</i>	(0) <i>Blyksteli</i> mintis ir vėl (1) _____, sugauti jos aš vis	___
(1) išnykti	(2) _____.	___
(2) neįstengti	Kuprelis visuomet toks pat judrus, tik jo nuotaika labai dažnai	___
(3) keistis	(3) _____.	___
(4) skubintis	Tuomet jau abu mes (4) _____ žemyn, per kelintą laiptą vis	___
	peršokdami.	___
(5) slėptis	Štai ir tu (5) _____ tarsis saulė, savo spindulius sugaubusi.	___

Būtuoju kartiniu laiku

(6) atgyja	Pūstelėjus vėjui tuojau Kuprelis (6) _____.	___
(7) slankioja	Visą žiemą vienai vienas aš (7) _____ po Lietuvą. Vėliau ilgą	___
(8) nublunka	laiką vaidentuvės auginti vaizdai (8) _____.	___
(9) gęsta	Jau (9) _____ vakaro aušra. Žvaigždėmis visas dangus	___
(10) nuslenka	nubarstytas. Vakarinė (10) _____ į pat kraštą.	___

Būtuoju dažniniu laiku

(11) svėrė	Eidamas užkliuvęs svarstyklių prisimenu, kad Kuprelis dažnai mus	___
	(11) _____.	___
(12) žadėjo	Kuprelis (12) _____, bet niekuomet tėvams	___
(13) neskundė	(13) _____.	___

Būsimuoju laiku

(14) nugrimzdo	Bet ta abejonė lyg į juodą dugną greitai (14) _____, ir man	___
(15) darėsi	(15) _____ lengviau.	___
(16) nebeįstengė	Meilė tapo ugnimi įdeginta, jos iš tenai jau aš (16) _____	___
(17) tikėjosi	išdildinti, tik vis (17) _____, kad Gundė kada dar	___
(18) sugrižo	(18) _____.	___

Tariamąja ar liepiamąja nuosaka

(19) neišsigando	– Reikia Lietuvą pamažu gaivinti, atsargiai krapštyti iš miego, kad staiga	___
	nubudusi (19) _____, – baigė klebonas pamokančiai.	___
(20) ėmė	– O mes (20) _____ lietuviškai giedoti, – pasiūlė Gundė	___
	Kupreliui.	___

Pagal Igną Šeinių

Taškai (20) _____

3 užduotis. Kairėje pateiktus žodžius ar žodžių junginius pavartokite nurodytu skaičiumi ir reikiamu linksniu, jei būtina reikia prielinksnio, jį pavartokite. Atvejis 0 – pavyzdys. (21 taškas)

Vorai

Čia rašo
vertintojai

(0) <i>dulkės</i>	Gali atrodyti, kad (0) <u>dulkių</u> siurblys – itin gera priemonė namuose	_____
(1–2) nepageidaujami svečiai	(1–2) _____, tačiau iš tikrųjų (3) _____ taip lengvai neatsikratysite. Jie gali išgyventi (4–5) _____	_____ _____
(3) vorai	į dulkių maišelį ir (6) _____ išropoti atgal.	_____
(4–5) audringa kelionė	Pirmiausia nariuotakojai susiduria su dirbtinai (7–8) _____, kuri siurblys sukuria traukdamas (9) _____ į vamzdį. Deja, (10–11) _____ jie atsparūs.	_____ _____
(6) sveiki	NASA ne sykį sėkmingai siuntė vorus į ekspedicijas žemo oro slėgio (12) _____ už Žemės atmosferos. 2011 m. du <i>Nephila</i> šeimos vorai taip smagiai leido laiką 45 dienas (13–15) _____	_____ _____
(7–8) žemas slėgis	_____, kad net numezgė tinklus, panašius (16) _____ Žemėje. Nors slėgis nebaisus, skriedamas dulkių siurblio (17) _____ voras gali netekti galūnių ar jas susilaužyti. Tačiau nariuotakojai sugeba (18) _____ atsiauginti. Specialiais raumenimis voras atkerta kraujo tiekimą į koją. (19) _____ nukritus, vorui tereikia palaukti (20–21) _____	_____ _____ _____
(9) nešvarumai		
(10–11) šis iššūkis		
(12) sąlygos		
(13–15) trukusi kosminė misija		
(16) neriami		
(17) vamzdis		
(18) josios		
(19) Galūnė		
(20–21) kitas nėrimasis		

Iš spaudos

Taškai (21) _____

4 užduotis. Lentelėje raskite ir parašykite pateiktų frazeologizmų reikšmes; viena reikšme pateikta daugiau. Atvejis 0 – pavyzdys. (5 taškai)

apsigauti / įgyti patirties / įsidrąsinti / griežtai pasakyti / lepinti / nepritekęs / pyksta / ~~tamsu~~ / visiška netvarka / visko pertekęs / žemintis / žioplis
--

Čia rašo
vertintojai

(0) Nors į akį durk – <u>tamsu</u>		
(1) Akis pasismailinti – _____		_____
(2) Balandžio pieno trūksta – _____		_____
(3) Palaida bala – _____		_____
(4) Tik iš kiaušinio išsilukštenęs – _____		_____
(5) Kibirkštys laksto – _____		_____
(6) Maiše gimęs – _____		_____
(7) Po sijonu laikyti – _____		_____
(8) Kirviu kirsti – _____		_____
(9) Pirštus nudegti – _____		_____
(10) Slenksčiu būti – _____		_____

Taškai (5) _____

5 užduotis. Kur reikia, padėkite trūkstamus skyrybos ženklus. (10 taškų)

Čia rašo
vertintojai

Trys Karaliai kasmet sugražina į vaikystės virtuvę. Vakaras. Sėdime su tėvu prie stalo užuolaidos užtrauktos šviesa išjungta o po langais dunksi kaimo klebonas atėjęs ir mūsų namams pranešti apie Viešpaties Apsireiškimą. Tėvas priglaudžia pirštą prie lūpų kad tik neišsидуotume o paskui pro užuolaidos plyšį stebime ar duris atidarys kaimynai.

Visi kaimynai neišskiriant nė vieno apsimesdavo kad namuose tuščia. Tiktai mes įsileisdavome ir prekybininkus ir būrėjus. Pamenu stebime visa šeima kaip puikiai kilimą ant sienos siurbia vokiška technika. Bet išgirdęs kainą tėvas suriaumoja kad tokio *tranto* ir dykai neimtų ir vokiečiams belieka susipakuoti.

Po ankstesnių knygų mama atsargiai paklausė kodėl nepapasakoju jokių istorijų prisiminimų kuriuose veiktų ne tėvas o ji. Perskaičiusi „Bendratį“ mama reagavo maždaug taip Gal ir gerai sūnau kad tuose eilėraščiuose beveik nekalbi apie motiną nes apie tėvą žinok daug nesąmonių prirašei.

Ar „Bendratis“ yra apie mano tėvą? Viliuosi ne tik. Ne tik jis į namus neįsileisdavo kunigo. Ne tik jis nesuprato kaip gyventi toliau pasikeitus sistemoms ir taisyklėms. Ne tik jis bandė savo vaikams pasakyti kažką reikšmingo paaiškinti kaip veikia pasaulis kol pagaliau suprato kad nei kalbėti nei rašyti lengva nėra. Ir niekada nebus.

Pagal Mindaugą Nastaravičių

Taškai (10) _____

6 uždutis. Įrašykite praleistas raides. Atvejis 0 – pavyzdys. (14 taškų)

Čia rašo
vertintojai

K⁽⁰⁾iekvieno iš mūsų gyvenime yra bent dvi dienos, kai sta__telime, suklūstame ir susim__stome. Viena jų – gimtadienis, kai sav__s klausiamo, ar gyvename taip, kaip norime. Kita – __aujieji __etai. Jų išvakarėse peržvelgiame jau besibaigiančius metus ir puoselėjame naujus l__kesčius. Tikim__s, o dažnai ir raštu pasižadame, kad dabar jau tikrai gyvensime kitaip. Tačiau po kurio laiko apie duotus pažadus pamirštame arba randame __tikinamų pasiteisinimų, kodėl jų nevy__dome, ir vėl gr__žtame prie senų __pročių.

Spartėjantis gyvenimo tempas, vartoto__škumas ir konkurenc__a skatina pasiduoti beatodairiškam lėkimui, nesibaigiančių darbų gausai bei spaudimui būti geriaus__s. Ir vis__tai v__ksta laiko sau, šeimai ar artimiesiems s__skaita. Apie tai kalba psi__ologo duris pravėr__žmonės.

Jie gyveno tarsi u__rištomis akimis. Bijodami ir ven__dami pasidomėti, ko iš tikr__j__labiausiai nori gyvenime. Tol, kol nesuprantame, kodėl tai darome ir kam mums to reikia, jaučiam__s taip, lyg sl__stume gyvenimo paviršiumi, neu__grie__dami jo esmės.

Vienas garsiausių __merikiečių konsultantų asmens ir prof__sinio tobulėjimo klausimais Brianas Tracy siūlo reguliariai atlikti savo gyvenimo a__žvalgą. Viskas, ką reikia daryti, tai atkreipti dėm__sį, kurių dalykų turėtume daryti daugiau, kurių – mažiau, ką nauj__turėtume pradėti daryti arba visiškai liautis darę.

Nereikia laukti didži__j__metų švenčių ar gimtadienio, kad atidžiau pažvel__tume į savo gyvenimą.

Išdr__skime paklausti, ar tikrai verta d__sauti dėl prarastų galim__bių arba nerimauti dėl ateities. Tikėkime s__kme, bet pas__viai nelaukime palankiai susiklo__čiusių aplink__bių, kad pasijustumė laiming__, o savo laimę k__rkime patys.

Iš spaudos

Taškai (14) _____

Iš viso taškų (maks. 90)	
---------------------------------	--

RAŠYMO UŽDUOTIS

(Trukmė – 90 min.)

Perskaitykite *Ateitininkų federacijos* kreipimąsi ir atlikite užduotį.

„Ateikite kurti!“ – tokiu šūkiu Ateitininkų federacija, seniausia jaunimo organizacija Lietuvoje, pasitiko 2020-uosius, kurie paskelbti Ateitininkų metais. Ateitininkų šūkiu jauni žmonės kviečiami prisidėti prie brandaus, katalikiškomis vertybėmis grindžiamo savęs bei Lietuvos jaunimo ugdymo, gražesnės ir stipresnės šalies kūrimo.

„Ateikite kurti Lietuvą, kuri būtų kaip namai, į kuriuos norisi grįžti, kurie būtų kaip šeima, kaip bendruomenė“, – taip švęsti sukaktį kvietė Ateitininkų federacijos pirmininkas Justinas Juknys.

Užduotis. Parašykite **250–300** žodžių rašinį, kuriame pasvarstykite, **kaip jauni žmonės galėtų prisidėti prie gražesnės ir stipresnės šalies kūrimo.**

Rašydami rašinį

- galite remtis įvestimi, asmenine, socialine, kultūrine (literatūrine) patirtimi. Bent vienoje pastraipoje būtina remtis literatūra.
- sugalvokite patrauklų, rašinio pagrindinę mintį atitinkantį pavadinimą.

Pastabos:

- Perrašę rašinį į švarraštį, suskaičiuokite žodžius ir parašėje pažymėkite **250 žodžių ribą**.
- Jei parašėte mažiau, vis tiek suskaičiuokite žodžius ir nurodykite jų skaičių.

**LIETUVIŲ GIMTOSIOS KALBOS IR LITERATŪROS OLIMPIADA
LIETUVOS IR UŽSIENIO LIETUVIŠKŲ MOKYKLŲ MOKINIAMS
9–10 klasės**

ATSAKYMAI*

Kalbos vartojimo testas (90 t.)

1 užduotis (20 t.)

1	užuolaidos	8	aštuonerių	15	daugybę
2	gražuolis	9	landžioti	16	dulkiną / -ėtą
3	smuikuodavo	10	griežtai	17	virtuvėje
4	pasaulyje	11	nebemadingi	18	didžiulėje
5	tađdien	12	sendaikčiai	19	glėbį / -ius
6	muzike / muzikante	13	voratinklių	20	smuikininkas
7	močiutės	14	kartelį		

2 užduotis (20 t.)

1	išnyksta	8	nubluko	15	darysis
2	neįstengiu	9	geso	16	nebeįstengsiu
3	keičiasi	10	nuslinko	17	tikėsiuosi
4	skubinamės	11	sverdavo	18	sugrįš
5	slepiesi	12	žadėdavo	19	neišsigastų
6	atgijo	13	neskųsdavo	20	imkime
7	slankiojau	14	nugrimis		

3 užduotis (21 t.)

1	nepageidaujamiems	8	slėgiu	15	misijoje
2	svečiams	9	nešvarumus	16	į neriamus
3	vorų	10	šiam	17	vamzdžiu
4	audringą	11	iššūkiui	18	jąsias
5	kelionę	12	sąlygomis	19	Galūnei
6	sveiki	13	trukusioje	20	kito
7	žemu	14	kosminėje	21	nėrimosi

4 užduotis (5 t. – už kiekvieną tinkamai parinktą reikšmę skiriama po 0,5 taško)

1	įsidrąsinti	5	pyksta	9	apsigauti
2	visko pertekęs	6	žioplas	10	žemintis
3	visiška netvarka	7	lepinti		
4	neprityręs	8	griežtai pasakyti		

5 užduotis (10 t. – už kiekvieną klaidą atimama po 0,5 taško)

Trys Karaliai kasmet sugražina į vaikystės virtuvę. Vakaras. Sėdime su tėvu prie stalo, užuolaidos užtrauktos, šviesa išjungta, o po langais dunksi kaimo klebonas, atėjęs ir mūsų namams pranešti apie Viešpaties Apsireiškimą. Tėvas priglaudžia pirštą prie lūpų, kad tik neišsidojotume, o paskui pro užuolaidos plyšį stebime, ar duris atidarys kaimynai.

Visi kaimynai, neišskiriant nė vieno, apsimesdavo, kad namuose tuščia. Tiktai mes įsileisdavome ir prekybininkus, ir būrėjus. Pamenu, stebime visa šeima, kaip puikiai kilimą ant sienos siurbia vokiška technika. Bet(,) išgirdęs kainą(,) tėvas suriaumoja, kad tokio *tranto* ir dykai neimtu, ir vokiečiams belieka susipakuoti.

Po ankstesnių knygų mama atsargiai paklausė, kodėl nepapasakoju jokių istorijų, prisiminimų, kuriuose veiktų ne tėvas, o ji. Perskaičiusi „Bendratį“(,) mama reagavo maždaug taip: „Gal ir gerai, sūnau, kad tuose eilėraščiuose beveik nekalbi apie motiną, nes apie tėvą, žinok, daug nesąmonių prirašei.“

Ar „Bendratis“ yra apie mano tėvą? Viliuosi, ne tik. Ne tik jis į namus neišleisdavo kunigo. Ne tik jis nesuprato, kaip gyventi toliau(,) pasikeitus sistemoms ir taisyklėms. Ne tik jis bandė savo vaikams pasakyti kažką reikšmingo, paaiškinti, kaip veikia pasaulis, kol pagaliau suprato, kad nei kalbėti, nei rašyti lengva nėra. Ir niekada nebus.

5 užduotis (14 t. – už kiekvieną klaidą atimama po 0,5 taško)

K⁽⁰⁾iekvieno iš mūsų gyvenime yra bent dvi dienos, kai stabtelime, suklūstame ir susimąstome. Viena jų – gimtadienis, kai savęs klausiamo, ar gyvename taip, kaip norime. Kita – Naujieji metai. Jų išvakarėse peržvelgiame jau besibaigiančius metus ir puoselėjame naujus lūkesčius. Tikimės, o dažnai ir raštu pasižadame, kad dabar jau tikrai gyvensime kitaip. Tačiau po kurio laiko apie duotus pažadus pamirštame arba randame įtikinamų pasiteisinimų, kodėl jų nevykdome, ir vėl grįžtame prie senų įpročių.

Spartėjantis gyvenimo tempas, vartotojiškumas ir konkurencija skatina pasiduoti beatodairiškam lėkimui, nesibaigiančių darbų gausai bei spaudimui būti geriausiems. Ir visa tai vyksta laiko sau, šeimai ar artimiesiems sąskaita. Apie tai kalba psichologo duris pravėrę žmonės.

Jie gyveno tarsi užrištomis akimis. Bijodami ir vengdami pasidomėti, ko iš tikrųjų labiausiai nori gyvenime. Tol, kol nesuprantame, kodėl tai darome ir kam mums to reikia, jaučiamės taip, lyg slystume gyvenimo paviršiumi, neužgriebdami jo esmės.

Vienas garsiausių amerikiečių konsultantų asmens ir profesinio tobulėjimo klausimais Brianas Tracy siūlo reguliariai atlikti savo gyvenimo apžvalgą. Viskas, ką reikia daryti, tai atkreipti dėmesį, kurių dalykų turėtume daryti daugiau, kurių – mažiau, ką nauja turėtume pradėti daryti arba visiškai liautis darę.

Nereikia laukti didžiųjų metų švenčių ar gimtadienio, kad atidžiau pažvelgtume į savo gyvenimą.

Išdrįskime paklausti, ar tikrai verta dūsauti dėl prarastų galimybių arba nerimauti dėl ateities. Tikėkime sėkme, bet pasyviai nelaukime palankiai susiklosčiusių aplinkybių, kad pasijustumė laimingi, o savo laimę kurkime patys.

* Jei atsakymų lape mokinio padaryto žodžio nėra, tačiau teksto atžvilgiu jis tinkamas ir taisyklingas, vertinti kaip tinkamą.

RAŠYMAS (50 taškų)

Bendrosios vertinimo nuostatos

1. Siūloni sutartiniai klaidų žymėjimo ženklai: *t* – turinio trūkumas, $\sqrt{\quad}$ – struktūros trūkumas, *gr* – gramatikos klaida, *ž* – žodyno klaida, *st* – stiliaus trūkumas, *I* – rašybos klaida, *V* – skyrybos klaida.
2. Rašomo teksto apimties riba nurodoma užduotyje (**250 žodžių**), likusioje dalyje padarytos gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos, stiliaus, klaidos neskaičiuojamos. Turinys ir struktūra vertinami visame tekste.
3. Jei parašytas **trumpesnis nei 250** žodžių tekstas, iš galutinių taškų, skiriamų už rašymo testą, sumos atimama atitinkamai taškų:
  - trūksta 11–30 žodžių, atimamas 1 taškas;
  - trūksta 31–50 žodžių, atimami 2 taškai;
  - trūksta 51–70 žodžių, atimami 3 taškai;
  - trūksta 71–90 žodžių, atimami 4 taškai;
  - trūksta 91–110 žodžių, atimami 5 taškai.
4. Jei parašytas mažiau nei 120 žodžių tekstas – darbas nevertinamas (už rašymo testą skiriama 0 taškų).
5. Už rašymo testą, kurio turinys ir / ar raiška įvertinti 0 taškų, skiriama 0 taškų.
6. Jei tarp dėstymo pastraipų yra tinkama (vieno – dviejų sakinių) **siejimo** pastraipa, tai nelaikoma klaida.
7. Struktūros klaidos skaičiuojamos **tik dėstymo** pastraipose. Įžanga ir pabaiga, kaip struktūrinės dalys, vertinamos atskirai.
8. Gramatikos ir žodyno klaidomis laikytinas žargonas bei atvejai, nurodyti vadovėliuose, žodynuose ir „Didžiųjų kalbos klaidų sąrašė“.
9. Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos ir stiliaus, logikos trūkumai nedubliuojami ir laikomi atskiromis klaidomis, išskyrus atvejus, kai ta pati rašybos klaida pasikartoja, pvz., bendrašakniuose žodžiuose kelis kartus (*gryžti, sugryžimas*), tokios klaidos laikomos viena klaida.
10. Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas iš vienos pusės laikomas viena klaida.
11. Vertindami skyrybą vertintojai privalo vadovautis *Privalomosios skyrybos taisyklėmis*.
12. Viename sakinyje žymima ne daugiau kaip viena stiliaus (logikos) klaida.
13. Fakto klaida laikoma turinio klaida.

I. Turinys: rašymo tikslo bei temos suvokimas ir atskleidimas, teiginių argumentavimas, aiškinimas

Aspektai	Taškai	Aprašai
1. Tema, pagrindinė mintis ir ją pagrindžiantys teiginiai	7	Tema, problema suprastos , analizuojamos, apibendrinamos, vertinamos platesniame kultūriniame (literatūriniame) kontekste. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti aspektai, atskleidžiamos jų sąsajos.
	6	Tema, problema suprastos. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti aspektai, atskleidžiamos jų sąsajos.
	5	
	4	Tema, problema suprastos. Motyvuotai išskirti aspektai, bet ne visi išnagrinėti.
	3	Tema ir / ar problema suprastos iš dalies (per siaurai / per plačiai / ne visi aspektai motyvuotai išskirti ir išnagrinėti).
	2	
	1	Tema menkai suprasta (tik teksto fragmentai susiję su tema).
	0	Tema nesuprasta / rašinys parašytas savo sugalvota tema.
2. Teiginių argumentavimas, aiškinimas	7	Argumentai tinkami, svarūs ir įtaigūs. Rašančiojo požiūris pagrįstas literatūrine, kultūrine patirtimi. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis.
	6	Argumentai tinkami, svarūs. Rašančiojo požiūris pagrįstas literatūrine, kultūrine patirtimi. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis arba ne daugiau kaip 1 argumentavimo trūkumas / fakto klaida, nenaikinantis argumento svarumo.
	5	
	4	Argumentai tinkami, bet ne visi svarūs. Rašančiojo požiūris pagrįstas literatūrine, kultūrine ar kita patirtimi. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis arba ne daugiau kaip 3 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
	3	Ne visi argumentai tinkami ir svarūs. Rašančiojo požiūris iš dalies pagrįstas literatūrine, kultūrine ar kt. patirtimi arba ne daugiau kaip 4 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
	2	
	1	Bandoma argumentuoti. Samprotavimas paviršutiniškas, dominuoja bendro pobūdžio aiškinimas arba ne daugiau kaip 6 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
	0	Argumentai netinkami / neargumentuojama arba 7 ir daugiau argumentavimo trūkumų / fakto klaidų.
Iš viso:		Ne daugiau kaip 14 taškų

P.S.

- **Tinkamas argumentas** pagrindžia tą teiginį, kuriam yra skirtas. Argumento tinkamumas – jo santykis su konkrečiu teiginiu (teiginys turi atitikti nagrinėjamą problemą – priešingu atveju jį pagrindžiantis argumentas negali būti įskaitytas).
- **Svarus argumentas** – tas, kuris skatina patikėti, paremia ar net verčia pritarti pagrindinei minčiai. Argumento svarumas – jo santykis su tema.
- **Įtaigus argumentas** – darantis emocinį ir (ar) estetinį poveikį.

II. Raiška

2.1. Teksto struktūra

Aspektai	Taškai	Aprašai
1. Teksto nuoseklumas, vientisumas, pastraipų struktūra	4	Pasirinkta ypač tinkama struktūra turiniui perteikti: tema plėtojama kryptingai, pagrindinė mintis aiškiai atskleista. Tekstas vientisas, nuoseklus. Yra tinkama turinio ir struktūros atžvilgiu įžanga ir pabaiga. Visos dėstymo pastraipos aiškios, tinkamos struktūros (yra pagrindinis teiginys, jis pagrindžiamas, nėra su pastraipos teiginiu nesusijusių sakinių).
	3	Pasirinkta tinkama struktūra turiniui perteikti: tema plėtojama kryptingai, pagrindinė mintis aiškiai atskleista, tekstas nuoseklus, įžanga motyvuota, baigiamosios išvados pagrįstos.
	2	Struktūra ne visai tinkama turiniui perteikti: tema iš esmės plėtojama kryptingai, pagrindinė mintis aiški, įžanga turi trūkumą ar / ir baigiamosios išvados iš dalies pagrįstos.
	1	Struktūra mažai tinkama turiniui perteikti: temos plėtotei trūksta kryptingumo, pagrindinė mintis ne visai aiški, įžanga / baigiamosios išvados netinkamos.
	0	Struktūra netinkama turiniui perteikti: pagrindinė mintis neaiški, įžanga ir išvados netinkamos.
2. Pavadinimas	2	Pavadinimas perteikia teksto pagrindinę mintį, originalus, patraukiantis skaitytojo dėmesį.
	1	Pavadinimas atitinka teksto temą, neutralus.
	0	Pavadinimas neatitinka temos, turinio / cituojama įvesties formuluotė / nesuformuluotas pavadinimas.
Iš viso:		Ne daugiau kaip 6 taškai

2.2. Teksto raiška, stilius, logika

Aspektai	Taškai	Aprašai
	10	Raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą. Tekstas stilistiškai vientisas. Rašoma aiškiai, tiksliai, sklandžiai, logiškai. Leksika tinkama. Minčių santykiams reikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros. Yra 0–1 stiliaus, logikos trūkumas.
	9	2–3 trūkumai.
	8	4–5 trūkumai.
	7	6–7 trūkumai.
	6	8–9 trūkumai.
	5	10–11 trūkumų.
	4	12–13 trūkumų.
	3	14–15 trūkumų.
	2	16–17 trūkumų.
	1	18–19 trūkumų.
	0	20 ir daugiau trūkumų.
Iš viso:		Ne daugiau kaip 10 taškų

2.3. Kalbos taisyklingumas: gramatika ir leksika

Aspektai	Taškai	Aprašai
Gramatinių konstrukcijų ir formų taisyklingumas, sudėtingumas, įvairumas	10	Gramatinės konstrukcijos ir formos įvairios, sudėtingos; vartojamos tikslingai ir taisyklingai. Ne daugiau kaip 1 klaida.
	9	2 klaidos.
	8	3 klaidos.
	7	4 klaidos.
	6	5–6 klaidos.
	5	7–8 klaidos.
	4	9–10 klaidų.
	3	11–12 klaidų.
	2	13–14 klaidų.
	1	15–16 klaidų.
0	17 ir daugiau klaidų.	
Iš viso:		Ne daugiau kaip 10 taškų

2.4. Kalbos taisyklingumas: rašyba ir skyryba

Aspektai	Taškai	Aprašai
Rašybos ir skyrybos taisyklių laikymasis	10	1–2 klaida.
	9	3–4 klaidos.
	8	5–6 klaidos.
	7	7–8 klaidos.
	6	9–10 klaidų.
	5	11–12 klaidų.
	4	13–14 klaidų.
	3	15–16 klaidų.
	2	17–18 klaidos.
	1	19–20 klaidos.
	0	21 ir daugiau klaidų.
Iš viso:		Ne daugiau kaip 10 taškų

Iš viso už rašinį: ne daugiau kaip 50 taškų

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS OLIMPIADA
LIETUVOS IR UŽSIENIO LIETUVIŠKŲ MOKYKLŲ MOKINIAMS

11–12 klasės

Užduotis atlieka užsienio lietuviškų mokyklų mokiniai

--	--

Dalyvio kodas

Kalbos vartojimo testas	60 min.
Rašymo užduotis	90 min.

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar užduoties sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kitokio aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite vykdytojui.
- Užsirašykite dalyvio kodą.
- Bus vertinami tik tie atsakymai, kurie parašyti aiškiai, įskaitomai, nepribraukti. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.

VERTINIMAS

_____ (taškai)
Kalbos vartojimo testo vertinimas

_____
Vertintojo vardas, pavardė, parašas

_____ (taškai)
Rašymo užduoties vertinimas

_____
Vertintojo vardas, pavardė, parašas

KALBOS VARTOJIMO TESTAS

Trukmė – 60 min.

1 užduotis. Kairėje pateiktus žodžius ar žodžių junginius pavartokite nurodytu skaičiumi ir reikiamu linksniu. Atvejis 0 – pavyzdys. (20 taškų)

Debesų gaudytojai

Čia rašo
vertintojai

(0) <i>kuri</i>	„Debesų knyga“, (0) <i>kurią</i> Algimantas Kunčius parašė	_____
(1) debesys	bendradarbiaudamas su (1) _____, pribloškia itin (2–	_____
(2–3) tapybiški vaizdai	3) _____ . Dangaus	_____
(4) autorius	lopinėlis, (4) _____ pagautas	_____
(5) fotoaparatas	(5) _____, turi savo nuotaiką, gali raminti, nuteikti	_____
(6) gašdinantis	taikiai, bet gali būti ir (6) _____. Kunčiaus „Debesų	_____
(7) sustabdytos	knygą“ kritikai vadina (7) _____ būties	_____
(8) akimirkos	(8) _____.	_____
(9–10) žydras dangus	Atrodo, kad (9–10) _____	_____
(11) slenkančios	stebėti (11) _____ debesų (12) _____	_____
(12) formos	yra vaikiškas užsiėmimas, tačiau yra (13) _____,	_____
(13) žmonės	kuriems tai – gyvenimo būdas. (14) _____ yra ir	_____
(14) Toks	fotografas Mindaugas Macaitis, dangų fotografuojantis nuo 2014 metų.	_____
(15) griaustinis	Macaitį labiausiai domina pikti audros debesys. Vos nugrumėjus	_____
(16) toluma	(15) _____ ar pamačius (16) _____	_____
(17) debesys	juoduojant dangų, fotografui akys nušvinta – tuoj pat sėdasi į automobilį	_____
(18) pastaroji	ir važiuoja (17) _____ gaudyti.	_____
(19) keliukai	Tai nėra lengvas užsiėmimas. Reikia stebėti, kaip debesys juda, sekti	_____
(20) pavojingos	radarų informaciją, tinkamai užsiimti fotografavimo vietą. O	_____
	(18) _____ beiškant tenka ir kaimo	_____
	(19) _____ pasivažinėti. Dažnas palydovas – stiprus	_____
	vėjas, žaibai, sąlygos kartais tampa itin (20) _____.	_____
	Tačiau svarbiausia – noras.	_____

Pagal Jovitą Poviliūnaitę

Taškai (20) _____

2 uždutis. Iš kairėje pateiktų žodžių padarykite vieną tinkamą ir įrašykite jį į tekstą. Atvejis 0 – pavyzdys. (25 taškai)

Čia rašo
vertintojai

(0) Pradėti

Pauliaus sielos beržai

(1) jubiliejus

(0) Prasidėjo Pauliaus Širvio (1) _____ metai – rugsėjo 6-ąją minėsime jo 100-metį. Išstis amžius nuo poeto (2) _____

(2) gimti

(3) kurti

– didelis išbandymas kiekvieno (3) _____ talentui. Per tokį

(4) užmiršti

ilgą laiką vieni pradingsta (4) _____, kiti – laikinai

(5) nedaug

primirštami. Ir tik (5) _____ ištvėria žiaurų laiko išbandymą.

(6) Skaityti

Išlieka mylimi, skaitomi, nuolatos prisimenami. Vienas iš jų – poetas Paulius

(7) amžius

Širvytis. (6) _____ brangi ne tik jo kūryba, kiekvienas eilėraščio

(8) paliudyti

atsiminimai, kiekvienas (8) _____, atsiminimų fragmentas.

(9) įvairus, spalva

Pradėkime dėlioti (9) _____ portreto vitražą. Atidžiau

(10) randas

pažvelkime į jo (10) _____ veidą, visą

(11) vėjas

(11) _____ P. Širvio gyvenimą ir atlapą sielą.

***

(12) literatūra

Vadinsiu jį Povilu – pradėta įvardyti Paulium vėliau, – (12) _____ sluoksniuose. Dirbdamas redakcijose Rokiškyje ir

(13) pasirašyti

Pandėlyje, jau po karo, pats sykais ėmė (13) _____ Pauliumi,

(14) pažinti

tačiau šiaip visiems seniems (14) _____ jis – tik Povilas. Anot

(15) protas

žmonių, taip krikštytas. Tačiau kai buvo išvežtas į Vokietiją, mylima mergaitė

(16) naivus

ten jį šaukdavo Paulium. Jam patiko. Draugą neblogai pažinau – buvo (15) _____, bet kartu ir romantiškas (16) _____.

Alfonsas Krasauskas, rašytojas, jaunystės bičiulis

***

(17) vaikas

Povilą prisimenu iš (17) _____: nediduką, kresną, nuolat

(18) geltonas,

besišypsantį (18) _____. Toks jis pasiliko man ir visą

plaukas

gyvenimą. Kiekvienas (19) _____ su juo būdavo malonus, nes

(19) susitikti

Širvio (20) _____, optimizmas ir rūpestis kitais išsklaidydavo

(20) nuoširdus

kad ir blogiausiai (21) _____.

(21) nuteikti

Juozas Pranckūnas, žurnalistas

***

(22) jausti

Jis buvo paveldėjęs Tėvų ar Gamtos dovaną – nuostabų (22) _____ gerbti kitą žmogų. Jeigu nesulaukdavo atsako,

(23) krest

išeidavo tylus... Tyliai rūkydavo, (23) _____ galvą,

(24) gailėti	apžvelgdavo savo būstą ir su (24) _____ išstardavo: atėjau namo ir nieko nebelaukiu... Balse jautei motinos meilės laimę ir tikėjimą, kad	_____
(25) pavasaris	(25) _____ prisikels visas gyvenimas.	_____

Mykolas Karčiauskas, rašytojas

Taškai (25) _____

3 užduotis. Įrašykite praleistas raides, skliaustuose esančius žodžius parašykite kartu arba skyrium. Atvejis 0 – pavyzdys. (10 taškų)

*Čia rašo
vertintojai*

Kartą **vaik⁽⁰⁾ystėje** Darius ir Girėnas mane labai (**ne / tikėtai**) _____ **pradž_gino**.
T_kart išvydau jų rimtus, stojiškus **žvil_snius** iš kiemo balos, – ištraukiau iš vandens, padėjau
išdži_ti, po to smagiai išleidau. Žinoma, kalbu apie dešimties litų banknotą su **garsi_j** lietuvių
lakūnų atvaizdais. Turbūt (**nė / vienas**) _____ vaikas iš mano aplinkos anuomet nebūtų
pasakęs, kas per „dėdė“ pavaizduotas ant penkių litų banknoto, tačiau mes visi nuo **maž_ns**
žinojome, kas tokie Darius ir Girėnas, daug kartų buvome girdėję apie jų narsą, atliktą **žy_darbį**,
tragišką lemtį. 1933 m. iš JAV į Lietuvą lėktuvu *Lituanica* skridę lakūnai, įveikę Atlanto vandenyną,
bet **praž_vę** Vokietijoje nepasiekę tikslo, yra tapę legenda. Atrodo, kad žinome apie Darių ir Girėną
bei jų **skr_dį**, bet ką *tikro* mes žinome? Ar *Lituanica* **kr_to** nuo vokiečių kulku? Jei ne, tada iš kur
atsirado tokie **gaj_s vaizd_niai**?

Šie klausimai pasirodė opūs **talent_ngai** žurnalistei, istorikei Gražinai Sviderskytei.
Knygoje *Lituanica: Nematoma pusė* autorė dekonstruoja susiformavusius ir **s_moningai**
suformuotus mitus, kurie (**lig / šiol**) _____ dominavo visuomenėje apie Darių ir Girėną.
Sviderskytė **t_ria** istoriją atskirdama ją nuo mitų ir idealizavimo – tuo šis **t_rimas** svarbus ir iš
esmės naujas. Ir tai jokia „šventvag_stė“. Tai mokslas.

Sviderskytė surado, **išt_rė** ir panaudojo daug naujų **dokument_nių šalt_nių** – duomenys rinkti
bent dvidešimtyje **saug_klų** JAV, Vokietijoje ir Lietuvoje. Pažintis su šia knyga paskatina suvokimą,
kad kartais lėktuvai **tiesiog d_žta** be **piktadar_stės**, be **s_ąmokslo**, be piktos valios.

Sviderskytės knyga turtinga **autent_škų** citatų, kurios skaitytoją tarsi priartina prie pasakojimo
veikėjų, jų **jaus_nų**. Gražiai išleistą knygą turtina daugybė **spalv_tų** nuotraukų. (**Vis /
dėlto**) _____ buvo labai nemalonu išvysti **ap_rusius** Dariaus ir Girėno palaikus ar
kel_sdešimt metų **d_lėjusius** lakūnų kūnus čiupinėjančių **tyrinėt_jų** nuotraukas. Bet tai ne
priekaištas knygai, tai dar vienas **akst_nas** savirefleksijai, savo **sant_kiui** su mitu ir tautos herojais.
Mokslinis aiškinimas (ir mitų dekonstrukcija) tikrai niekam **nesutrukd_s** ir ateityje būti **įkvėpt_s**
Dariaus ir Girėno žygio.

Pagal Leoną Nekrašą

Taškai (10) _____

4 uždutis. Kur reikia, padėkite trūkstantus skyrybos ženklus. (3 taškai)

Čia rašo
vertintojai

Aplenkęs tėtį

Domantas Sabonis sugebėjo padaryti tai ko taip ir nepavyko legendiniam jo tėčiui Arvydui. Įspūdingą sezoną „Indiana Pacers“ gretose žaidžiantis 23 metų lietuvis pakerėjo Rytų konferencijos trenerius ir buvo išrinktas į „Visų žvaigždžių“ rungtynes vyksiančias Čikagoje vasario 16 dieną.

Man didžiulė garbė asmeniškai tačiau dar didesnė garbė mano komandos draugams treneriams ir visam „Pacers“ klubui kalbėjo nauja NBA žvaigždė iš Lietuvos.

Domantas Sabonis prisijungs prie kompanijos kurioje iki šiol vienišas buvo Žydrūnas Ilgauskas.

Beje nei ilgametis *LeBrono Jameso* bendražygis Klivlande nei septynis sezonus už Atlanto rungtyniaavęs legendinis Arvydas Sabonis NBA lygoje nedemonstravo tokio įspūdingo žaidimo koku šį sezoną gali pasigirti Domantas.

Iš spaudos

Taškai (3) _____

5 uždutis. Iš kairėje pateiktų veiksmažodžių padarykite nurodytas asmenuojamąsias formas ir įrašykite jas į tekstą. Atvejis 0 – pavyzdys. (20 taškų)

Čia rašo
vertintojai

Nerimastingosios stichijos

(0) žiūrėti	Kai (0) <u>žiūri</u> į degančią Australiją, į naikinančią ugnies sieną, po	_____
(1) likti – es. l.	kurios pilkose dykrose (1) _____ sielvartingos į	_____
(2) stingti – es. l.	pelenus suakmenėjusios kengūrų ir koalų figūrėlės, be žado	_____
(3) tvinksėti – es. l.	(2) _____ širdis. Ir tik mintyse	_____
(4) tampa – būt. kart. l.	(3) _____ žodžiai – kuo tu	_____
(5) garma – būt. kart. l.	(4) _____, ugnie?	_____
(6) norėtis – būt. kart. l.	O kai nuo iškapotų plikų šlaitų žemyn (5) _____	_____
(7) ryti – es. l.	purvo nuošliaužos, paglemždamos namus ir sodus, vėl mums	_____
(8) supykdo – būt. kart. l.	(6) _____ klausti: kodėl jūs	_____
(9) smerkia – būs. l.	(7) _____ mūsų namus ir mūsų gyvenimus,	_____
(10) buvo – tar. n.	gaivalingieji vandenys?.. Kas (8) _____ jus,	_____
	nerimastingosios stichijos?	_____
	Žmonėms įprasta ieškoti logiškų įvykių priežasčių – negi juos už tai	_____
	mes (9) _____.	_____
	Kur kas nejaukiau	_____
	(10) _____, jei visi staiga	_____

(11) metėsi – tar. n.	(11) _____ į kokią nors pragaištingą ezoteriką.	___
(12) kaltino – būs. l.	Taigi vieni, kalbėdami apie klimato kaitą, visada (12) _____ plastikinius šiaudelius ir maišelius, kiti – mašinų išmetamą anglies dvideginį, treči – pigios tekstilės gamintojus.	___
(13) prisideda – būs. l.	Kitaip tariant, besaikį vartotojiškumą. O jeigu prie jo dar (13) _____ žmogiškoji tuštybė ir kitos mielos ydos...	___
(14) sutinka – būt. d. l.	Aš visada skeptiškai (14) _____ mokslininkų išvadas, kad kažkur neapsakomoje visatos tolybėje atrasta egzoplaneta, kurios sąlygos panašios į Žemės ir joje mes, žmonės,	___
(15) gali – tar. n.	(15) _____ gyventi. O, gerasis Viešpatie,	___
(16) apsaugo – liep. n.	(16) _____ nuo žmonių tas vargšes egzoplanetas!.. Ar	___
(17) tvarkytis – es. l.	mums negana to, kad netinkamai (17) _____ savo Žemėje?	___
(18) atsiminti – es. l.	Aš iš vaikystės (18) _____, kaip išdidžiai buvo	___
(19) nugalėti – būt. k. l.	skelbiama, kad žmogus (19) _____ visas gamtos stichijas. Dabar, žmogau, stichijų nugalėtojau,	___
(20) pritupia – liep. n.	(20) _____ ant degančių savo namų slenksčio, galvodamas apie tolimus visatos pasaulius ir nesuvokdamas, kad stichijos nemirtingos.	___
	<i>Pagal Renatą Šerelytę</i>	
	Taškai (20) _____	

6 užduotis. Iš kairėje pateiktų veiksmažodžių padarykite tinkamas neasmenuojamąsias formas ir įrašykite jas į tekstą. Atvejis 0 – pavyzdys. (25 taškai)

	<i>Čia rašo vertintojai</i>
	Birželio 16-oji
(0) Tikėtis	(0) <u>Tikėdamasis</u> baigti vakar (1) _____ straipsnį apie
(1) pradėti	Vilniaus architektūrą, iškeliauju iš miesto. Sekmadienis ir jau ne taip anksti,
(2) eiti	dešimta valanda, bet vargu kur pamatysi (2) _____ žmogų.
(3) pasidabinti	Gražus oras, šilta, saulėta. Kitais tokiais šventadieniais kaip šiandien šiuo
(4) užsidaryti	metu būdavo mirgėte mirga šventiškai (3) _____ žmonių.
(5) demonstruoti	Šiandien, matyt, visi namie, (4) _____ duris ir langus. Mažai
(6) įsilipti	kam įdomu pasižiūrėti didelės, draugiškos kaimyninės valstybės išpūdingai
(7) skalauti	(5) _____ jėgų.
	Esu (6) _____ į aukštą kalną. Apačioj, Neries
	(7) _____ tęsiasi platus vingiuotas slėnis su kaimais,

- (8) skęsti (8) _____ saulėje ir sodų žalumoje. Kitoje pusėje, kiek tik _____
- (9) banguoti (9) _____ rugių laukai su paežeriuose mėlynumu _____
- (10) sužibti (10) _____ rugiagėlėmis. Kvapas malonus, sveiku gaivumu _____
- (11) svaiginti (11) _____. Viršum šių linksmų laukų skamba vieversys, o _____
- (12) plasnoti gandrai iškyla aukštai didingai (12) _____ sparnais. Tik _____
- (13) springti (13) _____ gargesiu rėžia saulės _____
- (14) virpinti (14) _____ kvapų orą. Jų pilna net ir čia, tų juodos skardos _____
- (15) pasidalyti paukščių. Lygiais protarpiais, (15) _____ po devynis, _____
- (16) dūgzti atskrenda jie (16) _____ nuo Vilniaus ir dingsta vakaruose. _____
- Ne iš įdomumo, tik nežinau, kaip pradeda mano akis sekti vieną dalinį. Jis skrenda tiesia linija tolyn į vakarus... Visai ne, jis pasuka į šiaurę, daro didelį ratą, skrenda (17) _____ Vilniaus į rytus. Ir ten, palei _____
- (17) neliesti (17) _____ Vilniaus į rytus. Ir ten, palei _____
- (18) įsitikinti (18) _____, kad niekas iš Vilniaus nepastebės, suka atgal, vėl skrenda tiesiai per Vilnių ir štai vėl viršum mano galvos, neva pakeliui į vakarus. Vilniaus gyventojams, namie _____
- (19) užsirakinti (19) _____, tyčia (20) _____ išpūdis, kad _____
- (20) daryti šimtai sovietinių lėktuvų be pertraukos skrenda gilyn į Lietuvą. _____
- Jei vilniečiai čia ateitų, ant kalnų ir kalnelių suliptų, turėtų gardaus juoko. O Stalino atstovui, ten aukštai (21) _____, iš sarmatos _____
- (21) diriguoti (21) _____, iš sarmatos _____
- (22) pakliūti (22) _____ nepavyktų išsilaikyti ore ir tektų dribti į pirmą (22) _____
- (23) pasitaisyti (23) _____, atsisėdu pievelėje ir tęsiu _____
- (24) rinkti (24) _____ medų, ir į _____
- (25) laiptoti (25) _____ žole, tylų tauškėjimą. Tai gyvybės _____
- muzika.

Pagal Igną Šeinių

Taškai (25) _____

Iš viso taškų (maks. 103)	
----------------------------------	--

RAŠYMO UŽDUOTIS

(Trukmė – 90 min.)

Perskaitykite įvestį ir atlikite užduotį.

Kai kurių psichologų teigimu, laimei užtenka penkių gana paprastų sudedamųjų dalių – teigiamų emocijų, mėgstamos veiklos, gerų santykių su kitais, prasmės ir pasiektų tikslų.

O jūs ar kada pagalvojote, ko reikia, kad jaustumėtės laimingi?

Žurnalo „Psichologija tau“ redakcija kviečia padiskutuoti apie laimę, o geriausius straipsnius žada skelbti savo žurnale.

Užduotis. Parašykite **300 žodžių** rašinį apie laimę, kuriame išsakykite savo požiūrį nurodyta tema.

- Grįsdami mintis remkitės literatūrine, kultūrine ar kt. patirtimi.
- Sugalvokite patrauklų, rašinio pagrindinę mintį atitinkantį pavadinimą.

Sėkmės!

Pastabos:

- Perrašę rašinį į švarraštį, suskaičiuokite žodžius ir parašėje pažymėkite **300 žodžių** ribą.
- Jei parašėte mažiau, vis tiek suskaičiuokite žodžius ir nurodykite jų skaičių.

**LIETUVIŲ GIMTOSIOS KALBOS IR LITERATŪROS OLIMPIADA
LIETUVOS IR UŽSIENIO LIETUVIŠKŲ MOKYKLŲ MOKINIAMS 11–12 klasės**

ATSAKYMAI*

Kalbos vartojimo testas (103 t.)

1 užduotis (20 t.)

1	debesimis	8	akimirkomis	15	griaustiniui
2	tapybiškais	9	žydrame	16	tolumoje
3	vaizdais	10	danguje	17	debesų
4	autorius	11	slenkančias	18	pastarosios
5	fotoaparatu	12	formas	19	keliukais
6	gašdinantis	13	žmonių	20	pavojingos
7	sustabdytomis	14	Toks		

2 užduotis (25 t.)

1	jubiliejiniai	10	randuotą	19	susitikimas
2	gimimo	11	vėjuotą	20	nuoširdumas
3	kūrėjo	12	literatūriniuose	21	nuotaiką
4	užmarštyje / (-y)	13	pasirašinėti	22	jausmą
5	nedaugelis	14	pažįstamiems	23	kresteldavo / krestelėdavo
6	Skaitytojui / (-ams)	15	protingas	24	gailesčiu
7	amžininkų	16	naivuolis	25	pavasariop
8	paliudijimas	17	vaikystės		
9	įvairiaspalvį / (-io)	18	geltonplaukį		

3 užduotis (10 t. – už kiekvieną klaidą atimama po 0,5 taško)

Kartą **vaik⁽⁰⁾ystėje** Darius ir Girėnas mane labai **netikėtai pradžiugino**. **Tąkart** išvydau jų rimtus, stojiškus **žvilgsnius** iš kiemo balos, – ištraukiau iš vandens, padėjau **išdžiūti**, po to smagiai išleidau. Žinoma, kalbu apie dešimties litų banknotą su **garsiuju** lietuvių lakūnų atvaizdais. Turbūt **nė vienas** vaikas iš mano aplinkos anuomet nebūtų pasakęs, kas per „dėdė“ pavaizduotas ant penkių litų banknoto, tačiau mes visi nuo **mažens** žinojome, kas tokie Darius ir Girėnas, daug kartų buvome girdėję apie jų narsą, atliktą **žygdarbį**, tragišką lemtį. 1933 m. iš JAV į Lietuvą lėktuvu *Lituanica* skridę lakūnai, įveikę Atlanto vandenyną, bet **pražuvę** Vokietijoje nepasiekę tikslo, yra tapę legenda. Atrodo, kad žinome apie Darių ir Girėną bei jų **skrydį**, bet ką *tikro* mes žinome? Ar *Lituanica* **krito** nuo vokiečių kulku? Jei ne, tada iš kur atsirado tokie **gajūs vaizdiniai**?

Šie klausimai pasirodė opūs **talentingai** žurnalistei, istorikei Gražinai Sviderskytei. Knygoje *Lituanica: Nematoma pusė* autorė dekonstruoja susiformavusius ir **sąmoningai** suformuotus mitus, kurie **lig šiol** dominavo visuomenėje apie Darių ir Girėną. Sviderskytė **tiria** istoriją atskirdama ją nuo mitų ir idealizavimo – tuo šis **tyrimas** svarbus ir iš esmės naujas. Ir tai jokia „šventvagystė“. Tai mokslas.

Sviderskytė surado, **ištyrė** ir panaudojo daug naujų **dokumentinių šaltinių** – duomenys rinkti bent dvidešimtyje **saugyklų** JAV, Vokietijoje ir Lietuvoje. Pažintis su šia knyga paskatina suvokimą, kad kartais lėktuvai **tiesiog dūžta** be **piktadarystės**, be **sąmokslo**, be piktos valios.

Sviderskytės knyga turtinga **autentiškų** citatų, kurios skaitytoją tarsi priartina prie pasakojimo veikėjų, jų **jausenų**. Gražiai išleistą knygą turtina daugybė **spalvotų** nuotraukų. **Vis dėlto** buvo labai nemalonu išvysti **apirusius** Dariaus ir Girėno palaikus ar **keliadesimt** metų **dulėjusius** lakūnų kūnus čiupinėjančių **tyrinėtojų** nuotraukas. Bet tai ne priekaištas knygai, tai dar vienas **akstinas** savirefleksijai, savo **santykiui** su mitu ir tautos herojais. Mokslinis aiškinimas (ir mitų dekonstrukcija) tikrai niekam **nesutrukdys** ir ateityje būti **įkvėptiems** Dariaus ir Girėno žygio.

4 užduotis (3 t. – už kiekvieną klaidą atimama po 0,5 taško)

Domantas Sabonis sugebėjo padaryti tai, ko taip ir nepavyko legendiniam jo tėčiui Arvydui. Įspūdingą sezoną „Indiana Pacers“ gretose žaidžiantis 23 metų lietuvis pakerėjo Rytų konferencijos trenerius ir buvo išrinktas į „Visų žvaigždžių“ rungtynes, vyksiančias Čikagoje vasario 16 dieną.

„Man didžiulė garbė asmeniškai, tačiau dar didesnė garbė mano komandos draugams, treneriams ir visam „Pacers“ klubui“, – kalbėjo nauja NBA žvaigždė iš Lietuvos.

Domantas Sabonis prisijungs prie kompanijos, kurioje iki šiol vienišas buvo Žydrūnas Ilgauskas.

Beje, nei žinomas ilgametis *LeBrono Jameso* bendražygis Klivlande, nei septynis sezonus už Atlanto rungtyniaavęs legendinis Arvydas Sabonis NBA lygoje nedemonstravo tokio įspūdingo žaidimo, koku ši sezoną gali pasigirti Domantas.

5 užduotis (20 t.)

1	lieka	8	supykė	15	galėtume
2	stingsta	9	smerkime	16	apsaugok
3	tvinksi	10	būtų	17	tvarkomės
4	tapai	11	mestųsi	18	atsimenu
5	garmėjo	12	kaltins	19	nugalėjo
6	norėjosi	13	prisidės	20	pritūpk
7	ryjate	14	sutikdavau		

6 užduotis (25 t.)

1	pradėta	10	sužibusiomis	19	užsirakinusiems
2	einant / -į	11	svaiginantis	20	daromas
3	pasidabinusių	12	plasnodami	21	diriguojančiam
4	užsidarę	13	springstančiu	22	pakliuvusį
5	demonstruojamų	14	virpinamą	23	pasitaisius
6	įsilipęs	15	pasidaliję	24	renkančias
7	skalaujamas	16	dūgzdami	25	laipiojančių
8	skestančiais	17	neliesdamas		
9	banguojantys / -ių	18	įsitikinus		

* Jei atsakymų lape mokinio padaryto žodžio nėra, tačiau teksto atžvilgiu jis tinkamas ir taisyklingas, vertinti kaip tinkamą.

RAŠYMAS

Bendrosios vertinimo nuostatos

1. Siūloni sutartiniai klaidų žymėjimo ženklai: *t* – turinio trūkumas, $\surd$ – struktūros trūkumas, *gr* – gramatikos klaida, *st* – stiliaus ar žodyno klaida, | – rašybos klaida, *y* – skyrybos klaida.
2. Rašomo teksto apimties riba nurodoma užduotyje (300 žodžių), likusioje dalyje padarytos gramatikos, rašybos, skyrybos, stiliaus klaidos neskaičiuojamos. Turinys ir struktūra vertinami visame tekste.
3. Jei parašytas **trumpesnis nei 300** žodžių tekstas, iš galutinių taškų, skiriamų už rašymo testą, sumos atimama atitinkamai taškų:
  - trūksta 11–30 žodžių, atimamas 1 taškas;
  - trūksta 31–50 žodžių, atimami 2 taškai;
  - trūksta 51–70 žodžių, atimami 3 taškai;
  - trūksta 71–90 žodžių, atimami 4 taškai;
  - trūksta 91–110 žodžių, atimami 5 taškai;
  - trūksta 111–140 žodžių, atimami 6 taškai...
4. Jei parašytas mažiau nei 150 žodžių tekstas – darbas nevertinamas (už rašymo testą skiriama 0 taškų).
5. Už rašymo testą, kurio turinys ir / ar raiška įvertinti 0 taškų, skiriama 0 taškų.
6. Jei tarp dėstymo pastraipų yra tinkama (vieno – dviejų sakinių) **siejimo** pastraipa, tai nelaikoma klaida.
7. Struktūros klaidos skaičiuojamos **tik dėstymo** pastraipose. Įžanga ir pabaiga, kaip struktūrinės dalys, vertinamos atskirai.
8. Gramatikos ir stiliaus (žodyno) trūkumais laikytinas žargonas bei atvejai, nurodyti vadovėliuose, žodynuose ir „Didžiųjų kalbos klaidų sąrašė“.
9. Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos ir stiliaus, logikos trūkumai nedubliuojami ir laikomi atskiromis klaidomis, išskyrus atvejus, kai ta pati rašybos klaida pasikartoja, pvz., bendrašakniuose žodžiuose kelis kartus (*gryžti, sugryžimas*), tokios klaidos laikomos viena klaida.
10. Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas iš vienos pusės laikomas viena klaida.
11. Vertindami skyrybą vertintojai privalo vadovautis *Privalomosios skyrybos taisyklėmis*.
12. **Viename sakinyje žymima ne daugiau kaip viena stiliaus (logikos) klaida.**
13. Fakto klaida laikoma turinio klaida.

I. Turinys: rašymo tikslo bei temos suvokimas ir atskleidimas, teiginių argumentavimas, aiškinimas

Aspektai	Taškai	Aprašai
1. Tema, pagrindinė mintis ir ją pagrindžiantys teiginiai	7	Tema, problema suprastos , analizuojamos, apibendrinamos, vertinamos platesniame kultūriniame (literatūriniame) kontekste. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti aspektai, atskleidžiamos jų sąsajos.
	6	Tema, problema suprastos. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti aspektai, atskleidžiamos jų sąsajos.
	5	
	4	Tema, problema suprastos. Motyvuotai išskirti aspektai, bet ne visi išnagrinėti.
	3	Tema ir / ar problema suprastos iš dalies (per siaurai / per plačiai / ne visi aspektai motyvuotai išskirti ir išnagrinėti).
	2	
	1	Tema menkai suprasta (tik teksto fragmentai susiję su tema).
	0	Tema nesuprasta / rašinys parašytas savo sugalvota tema.
2. Teiginių argumentavimas, aiškinimas	7	Argumentai tinkami, svarūs ir įtaigūs. Rašančiojo požiūris pagrįstas literatūrine, kultūrine patirtimi. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis.
	6	Argumentai tinkami, svarūs. Rašančiojo požiūris pagrįstas literatūrine, kultūrine patirtimi. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis arba ne daugiau kaip 1 argumentavimo trūkumas / fakto klaida, nenaikinantis argumento svarumo.
	5	
	4	Argumentai tinkami, bet ne visi svarūs. Rašančiojo požiūris pagrįstas literatūrine, kultūrine ar kita patirtimi. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis arba ne daugiau kaip 3 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
	3	Ne visi argumentai tinkami ir svarūs. Rašančiojo požiūris iš dalies pagrįstas literatūrine, kultūrine ar kt. patirtimi arba ne daugiau kaip 4 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
	2	
	1	Bandoma argumentuoti. Samprotavimas paviršutiniškas, dominuoja bendro pobūdžio aiškinimas arba ne daugiau kaip 6 argumentavimo trūkumai / fakto klaidos.
	0	Argumentai netinkami / neargumentuojama arba 7 ir daugiau argumentavimo trūkumų / fakto klaidų.
Iš viso:		Ne daugiau kaip 14 taškų

P.S.

- **Tinkamas argumentas** pagrindžia tą teiginį, kuriam yra skirtas. Argumento tinkamumas – jo santykis su konkrečiu teiginiu (teiginys turi atitikti nagrinėjamą problemą – priešingu atveju jį pagrindžiantis argumentas negali būti įskaitytas).
- **Svarus argumentas** – tas, kuris skatina patikėti, paremia ar net verčia pritarti pagrindinei minčiai. Argumento svarumas – jo santykis su tema.
- **Įtaigus argumentas** – darantis emocinį ir (ar) estetinį poveikį.

II. Raiška

2.1. Teksto struktūra

Aspektai	Taškai	Aprašai
1. Teksto nuoseklumas, vientisumas, pastraipų struktūra	4	Pasirinkta ypač tinkama struktūra turiniui perteikti: tema plėtojama kryptingai, pagrindinė mintis aiškiai atskleista. Tekstas vientisas, nuoseklus. Yra tinkama turinio ir struktūros atžvilgiu įžanga ir pabaiga. Visos dėstymo pastraipos aiškios, tinkamos struktūros (yra pagrindinis teiginys, jis pagrindžiamas, nėra su pastraipos teiginiu nesusijusių sakinių).
	3	Pasirinkta tinkama struktūra turiniui perteikti: tema plėtojama kryptingai, pagrindinė mintis aiškiai atskleista, tekstas nuoseklus, įžanga motyvuota, baigiamosios išvados pagrįstos.
	2	Struktūra ne visai tinkama turiniui perteikti: tema iš esmės plėtojama kryptingai, pagrindinė mintis aiški, įžanga turi trūkumą ar / ir baigiamosios išvados iš dalies pagrįstos.
	1	Struktūra mažai tinkama turiniui perteikti: temos plėtotei trūksta kryptingumo, pagrindinė mintis ne visai aiški, įžanga / baigiamosios išvados netinkamos.
	0	Struktūra netinkama turiniui perteikti: pagrindinė mintis neaiški, įžanga ir išvados netinkamos.
2. Pavadinimas	2	Pavadinimas perteikia teksto pagrindinę mintį, originalus, patraukiantis skaitytojo dėmesį.
	1	Pavadinimas atitinka teksto temą, neutralus.
	0	Pavadinimas neatitinka temos, turinio / cituojama įvesties formuluotė / nesuformuluotas pavadinimas.
Iš viso:		Ne daugiau kaip 6 taškai

2.2. Teksto raiška, stilius, logika

Aspektai	Taškai	Aprašai
	10	Raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą. Tekstas stilistiškai vientisas. Rašoma aiškiai, tiksliai, sklandžiai, logiškai. Leksika tinkama. Minčių santykiams reikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros. Yra 0–1 stiliaus, logikos trūkumas.
	9	2–3 trūkumai.
	8	4–5 trūkumai.
	7	6–7 trūkumai.
	6	8–9 trūkumai.
	5	10–11 trūkumų.
	4	12–13 trūkumų.
	3	14–15 trūkumų.
	2	16–17 trūkumų.
	1	18–19 trūkumų.
0	20 ir daugiau trūkumų.	
Iš viso:		Ne daugiau kaip 10 taškų

2.3. Kalbos taisyklingumas: gramatika ir leksika

Aspektai	Taškai	Aprašai
Gramatinių konstrukcijų ir formų taisyklingumas, sudėtingumas, įvairumas	10	Gramatinės konstrukcijos ir formos įvairios, sudėtingos; vartojamos tikslingai ir taisyklingai. Ne daugiau kaip 1 klaida.
	9	2 klaidos.
	8	3 klaidos.
	7	4 klaidos.
	6	5–6 klaidos.
	5	7–8 klaidos.
	4	9–10 klaidų.
	3	11–12 klaidų.
	2	13–14 klaidų.
	1	15–16 klaidų.
0	17 ir daugiau klaidų.	
Iš viso:		Ne daugiau kaip 10 taškų

2.4. Kalbos taisyklingumas: rašyba ir skyryba

Aspektai	Taškai	Aprašai
Rašybos ir skyrybos taisyklių laikymasis	10	1–2 klaida.
	9	3–4 klaidos.
	8	5–6 klaidos.
	7	7–8 klaidos.
	6	9–10 klaidų.
	5	11–12 klaidų.
	4	13–14 klaidų.
	3	15–16 klaidų.
	2	17–18 klaidos.
	1	19–20 klaidos.
	0	21 ir daugiau klaidų.
Iš viso:		Ne daugiau kaip 10 taškų

Iš viso už rašinį: ne daugiau kaip 50 taškų

Lietuvių gimtosios kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų mokiniam

9-10 klasės (I–II gimnazijos klasės)

Šalies etapas

2020 m.

Manau, jog pats geriausias ir padoriausias yra tas žmogus, kuris kitiems atleidžia taip, lyg pats kasdien nusidėtų, ir susilaiko nuo nuodėmių taip, tartum pats niekam neatleistų. Tad ir namie, ir svetur, ir visais gyvenimo atvejais laikykimės tokios taisyklės: būkime negailestingi sau ir atlidūs netgi tiems, kurie sugeba atleisti tiktai sau. Prisiminkime, jog švelniausias žmogus dėl to savo švelnumo ir yra didingiausias.

Gajus Plinijus Jaunesnysis, iš laiškų apie gyvenimą, valdžią ir mirtį, ištrauka.

Parašykite rašinį (esė) tema:

Ar reiklumą sau ir atlidumą kitiems galime vadinti didingumu?

Kurdami esė pabandykite:

- plačiau pasamprotauti apie tai, kaip suvokiate žmogaus reiklumą sau, padorumą, nuodėmę, atlidumą. Koks ryšys ar skirtumas tarp atlidumo ir nuolankumo, nuolaidžiavimo ?
- pasvarstyti apie tai, ar jums svarbu puoselėti atjautą, solidarumą su silpnesniais?
- prisiminti, kokie lietuvių ar pasaulinės literatūros kūriniai plėtoja meilės artimui, atlidumo temą.

Rašinio apimtis: nuo 250 iki 300 žodžių.

Pastaba: šiai užduočiai skirtos 2 valandos, todėl galima rašyti juodraščius. Vertinamas bus tik švarraščio variantas.

Vertinimo kriterijai

- Kalbos taisyklingumas: rašyba, skyryba, kalbos kultūra.
- Panaudotos žinios apie literatūrą, knygų autorius.
- Pasakojimo rišlumas ir įtaigumas.

Vertinimas balais

- Kalbos klaidos (rašybos, skyrybos, kalbos kultūros): iki 5 klaidų (imtinai): –10; iki 10 klaidų: –20; iki 15 klaidų: –30; iki 20 klaidų: –40; iki 25 klaidų –50.
- Teksto mintis neaiški, tekstas chaotiškas arba skurdokas žodyno, žinių ir kūrybiškumo požiūriu, tekstas nebaigtas: +20; tekstas struktūriškas, nuosekliai vystoma tema, rūpinamasi žodynu, tačiau trūksta žinių ir kultūrinių argumentų, tema nušviesta blankiai: +30; tekstui netrūksta dalykinės informacijos, matyti aiškios pastangos kūrybiškai samprotauti, tačiau arba yra netikslumų, arba vientisos ir baigtos struktūros esė nesudaro: +40; tekstas yra originalus, tema išplėtotą kūrybingai panaudojant žinias ir asmeninę patirtį, dėstymo mintis sklandi: + 50.

Maksimalus balų skaičius: 50

Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų mokiniam

9–10 klasės (I–II gimnazijos klasės)

Šalies etapas

2020 m.

Užduočių atlikimo laikas – 2 val.

.....
dalyvio kodas

Vertinimas:

I UŽDUOTIS

Perskaitykite pateiktas ištraukas iš įvairių laikotarpių tekstų, kuriuose samprotaujama apie lietuvius bei lietuviybę, ir nurodykite autorių ir kūrinio pavadinimą:

1. Bet juk aš lietuvis. Tai tiesiog faktas, ir tiek. Ir vis dėlto man visą gyvenimą itin sunkiai sekėsi būti santūriam, nuolankiam ar atsargiam. O svarbiausia – aš visą laiką stengiausi mąstyti. Kaip jau išėjo – taip, bet mąstyti. Vengiau duoti valių jausmams, juo labiau – vien jausmais pažinti pasaulį. [...] Visas tokias ir kitokias savybes itin ir esmingai lietuviškais paskelbė žmonės, kurių tikslas – tyliai numarinti ir užgesinti lietuvių tautą. Labai tikslus būdas: protingiausius, pramaniausius ir triukšmingiausius atstumti nuo lietuviybės, o kad vieta neliktų tuščia – priglobti nuolankiausius ir atodūsingiausius. Jei nori pražudyti kokią tautą – pirmiausia atimk jai protą.

Vertinimas

2. Nors tikrai daug kas iš mūsų, ypač aukštesnių luomų tarpe, gerai moka lenkiškai ir gali skaityti lenkiškai rašytus pamokslus, bet vis dėlto didesnę dalis yra tokių, kurie lenkų kalbos nesupranta arba ne kiek jos temoka, o iš kitos pusės žinom, kaip kiekvienai tautai brangus ir malonus dalykas, rašytas gimtąja kalba (iš čia, mano nuomone, kilo visose tautose vertimas iš vienos kalbos į kitą), tik pati mūsų lietuvių tauta, besirūpindama išmokti lenkiškai, savo tikrąją kalbą apleido, paniekino ir beveik pametė – tai aiškiai mato kiekvienas, bet nežinau, ar kas už tai ją pagirs.

3. [...] mylintys pervis savo liuosybę, kurios iki pat savo gyvos galvos neišsižadėjo ir nuo neprietelių iki paskuojo ją gyniojo, kaipogi turtus, lobius, lepumą, noris viso pasaulio, per nieką turėjo, vieną tik tai savo liuosybę, kaip lietos daiktą, godojo ir gerbė.

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

II UŽDUOTIS**Atsakykite į klausimus:**

1. Ši kalba, laikoma rytų baltų kalbų grupės kalba, iš visų baltų kalbų išnyko pirmoji. Ja kalbėjo baltų gentis, gyvenusi dabartinės Lietuvos šiaurės rytuose ir dabartinės Latvijos pietryčiuose. Ši kalba nepaliko jokių raštų paminklų, todėl apie jos ypatybes galima spręsti tik iš istoriniuose dokumentuose randamų tikrinių vardų. Kazimieras Būga manė, kad ežero vardas *Zarasas*, yra šios kalbos paveldas. Kokia tai kalba?

Vertinimas

2. Nuo 1563 m. šio Europos miesto universitete studijavo nemažai iš Lietuvos kilusių studentų. 1973 m. šio miesto universiteto bibliotekoje buvo rastas prūsų kalba ranka įrašytas (greičiausiai XIV a. viduryje) dvieilis. Šiame mieste gimė ir yra palaidotas literatūros istorikas ir pedagogas Juozas Eretas, kuris Lietuvoje įkūrė telegramų agentūrą ELTA, Lietuvos universitete buvo Teologijos-filosofijos fakulteto profesorius, aktyviai įsitraukęs į ateitininkų veiklą. Koks tai miestas?

3. Šis žmogus, vienintelis iš lietuvių raštijos pradininkų, mokėjo tris baltų kalbas: prūsų, lietuvių, kuršininkų. Šis autorius 1591 m. išleido dviejų dalių pamokslų rinkinį *Postilė*, pirmasis išvertė į lietuvių kalbą visą Bibliją, nors rankraštis nebuvo išspausdintas. Jo raštai, *Postilė*, giesmynai darė įtaką vėlesniems religinių raštų autoriams ir jis laikomas vienu žymiausių Mažosios Lietuvos rašytojų iki Kristijono Donelaičio. Kas buvo šis žmogus?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

III UŽDUOTIS

*Tuomet, paklausęs Dievo, atvedžiau jį čia,
Ir rodos, kad namai atgijo nejučia.
Jisai prižiūri viską, jam visi dėkingi,
Jis netgi mano žmona rūpintis netingi,
Ją saugoja nuo žvilgsnių penelyg meilių
Ir veda daug geriau kaip aš doros keliu.
Jūs manot, pats save ramybėj jis palieka?
O ne, jisai kankinas dėl menkausio nieko!
Jį piktina ne vien kitų blogi darbai:
Anądien, pavyzdžiui, jis krintosi labai,
Kad besimeldamas sugavo kandžią blusą
Ir kad sutraiškęs ją, per garsiai atsiduso...*

Atsakykite į klausimus

1. Kokio kūrinio ištrauka čia pateikta? Nurodykite autorių ir kūrinio pavadinimą.

2. Kokio žmogaus įvardijimui taikomas pagrindinio šio kūrinio personažo vardas?

3. Trumpai apibūdinkite pagrindines šio kūrinio autoriaus kūrybos tendencijas.

4. Nurodykite dar bent vieną šio autoriaus kūrinį.

Vertinimas

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

IV UŽDUOTIS

Lietuvių kalbos instituto *Lietuvių kalbos naujažodžių duomenyne* (žr. naujazodziai.lki.lt) yra kaupiami lietuvių kalboje nuo XX a. pabaigos atsiradę ir viešai vartojami nauji žodžiai. Naudodamiesi iš duomenyno pateikta informacija – teksto ištraukoje ar sakinyje pavartotu naujažodžiu – parašykite naujažodžio reikšmę.

Teksto ištrauka ar sakinys su vartojamu naujažodžiu (paryškintas) iš duomenyno	Naujažodžio reikšmė	Vertinimas
Šis tekstas – tai trumpa refleksija apie tai, kas įvyko, ir siūlymas, kaip atgaivinti akligatvi priėjusi dialogą tarp Universiteto ir valdžios, kaip įveikti ydingą valdžios ir akademybės priešstatą.		
Išgirkite gniauzvkle , kuri gerina kraujotaka rankų ir plaštakų raumenyse. Pratimai, kurie turėtų tapti kasdienybe, jei norite daugiau nebejausti nemalonių pojūčių riešo ir pirštų srityje.		
Paprastiau jau parduotuvėje eina susikalbėti angliškai nei literatūrine arabu. Žinoma, su ju angliškai tai panašiai kaip su mano arabu – i arabiškas konstrukcijas sudeda angliškus žodžius, tiksliau sakant, sudeda tuos angliškus žodžius, kuriuos moka, visa kita – iš egiptietiško dialekto. Va tokia klišakalbe kai prabyla i tave, tai kartais net nusivoži iš nuostabos ir žmonių originalumo.		
Kalbėsiu savo vardu – man visas naujažodystės procesas labai patinka. Tik reikia pasakyti, kad žmonės naujažodžiauja čia ir dabar. Žodžius kuriame ne tik iš didelio reikalo, bet ir norėdami pajuokauti.		
Betgi tikra nuostabvė , kaip buvo įprates kadaise leptelti vienas Kompartijos pareigūnas, apsilankydamas naujovišku menu parodose, kai vienoje barikadų pusėje su islamofašistais atsiduria ir Europos kairuoliai, ir neva korektiški (veidmainystė!) propaguotojai ypatingo minties drausminimo, kitaip sakant, „jautrumo tikinčiųjų jausmams“.		
Blogiausia Eurovizijoje yra tai, kaip surežisuota dainininkė – manieras, tonas ir visos kitos nuoširdienos . Geriau ji dainuotų. Hau.		
Pradinukui labiau tinka rašiklinė su skvriais, kad nereikėtų ieškoti pasimetusio daikto. Nesibaiminkite didelės rašiklinės – šiais laikais jos gana lengvos. Geriausia išsirinkti rašikline ir tik po to priemonės i ja. Tuomet nenuotiks, kad parkeris nelenda už gumutės ar netelpa liniuotė.		
Per vasara Bezdonyse veikianti gamyklėlė kasdien perdirba 3–4 tonas sraigų ir paruošia apie 1 toną apvirtos sraigienos , kuri sėkmingai tiekama prancūzų maitinimo įstaigoms.		

Lentelėje raskite paryškintą naujažodį:

1. kuris (kitaip nei visi kiti Jums pateikti naujažodžiai) yra dūrinys. _____
2. kurio pamatinis žodis yra dūrinys. _____
3. kurio pamatinis žodis yra veiksmožodis. _____

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai nurodytą naujažodį ir atsakytą klausimą – po 1 tašką

Suma:

V UŽDUOTIS

Kartą pavasarį Trakuose buvo didelis potvynis – iš Galvės ir Totoriškių vienas ežeras pasidarė. Vanduo užliejo karaimų daržus, jau pasiekė ir trobų langus, pagaliau ir stogus. Tuo metu namie buvo vienos moterys su vaikais ir seniais: vyrai buvo išvykę į žygį. Moterys ir seniai valtimis nuplaukė į pilį pas kunigaikštį Vytautą ir prašė gelbėti. Vytautas pasakė:

– Nebijokite! Eikite – aš greitai būsiu tarp jūsų!

Veikiai žmonės pamatė Vytautą jojantį ant savo žirgo. Vytautas ėmė girdyti žirgą. Ir stebuklas – žirgui geriant, iškilo namų stogai, štai ir daržai pasirodė. Jie tuoj išdžiūvo. Jau ir agurkai sužaliavo!

Besistebėdami žmonės nepajuto, kaip kunigaikštis nujojo. Kitą rytą jie pamatė, kad prie Trakų atsirado naujas ežeras, kurio vanduo turėjo žirgo kvapą. Sako, taip atsiradęs Plomėnų ežeras.

Atsakykite į klausimus

1. Nurodykite pateikto tautosakos teksto žanrą.

	Vertinimas
--	------------

2. Kokia teksto detalė rodo, kad šis senos kilmės tautosakinis tekstas yra modernizuotas ir perteiktas šiuolaikinio pasakotojo?

	Vertinimas
--	------------

3. Kas yra tekste minimi karaimai?

	Vertinimas
--	------------

4. Kaip su karaimų istorija Lietuvoje susijęs Lietuvos kunigaikštis Vytautas?

	Vertinimas
--	------------

5. Lietuvos kunigaikščio Vytauto motina buvo Birutė. Iš kur, anot Lietuvos metraščių pasakojimų, ji buvo kilusi?

	Vertinimas
--	------------

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

--

VI UŽDUOTIS

Lentelėje pateikti Lietuvos miestų, miestelių ir kaimų pavadinimai. Į kiekvieną tuščią lentelės grafą įrašykite Lietuvos patarmės, kurios teritorijoje yra abi Jums nurodytos vietovės, pavadinimą.

Miestai, miesteliai, kaimai	Patarmė
Dubingiai, Obeliai	
Gervėčiai, Švenčionys	
Joniškis, Krakės	
Kaltinėnai, Šilalė	
Naujoji Akmenė, Židikai	
Tytuvėnai, Vainutas	

Vertinimas

Lentelės pildymo pavyzdys:

Miestai, miesteliai, kaimai	Patarmė
Plungė, Rietavas	šiaurės žemaičiai kretingiškiei

Vertinimas: Už kiekvieną gerai užpildytą lentelės grafą – 1 taškas. Suklydus ir į lentelę įrašius netikslų patarmės pavadinimą taškas neskiriamas.

Suma:

VII UŽDUOTIS

*Griežlė suklinka ir verkia ilgai savo suplėšyto lizdo
O rugiai gula ir gula baltu šešėliu, –
Bėkit, bareliai.*

*Ir varpų nuleistos galvos tiesias po dalgiais,
Ir žemė svaigiai pakvimpa vasara ir namais, –
Bėkit, bareliai.*

*Tarp išsekusių vasaros upių
Ir žąsų pulkais atplaukiančio pievų rūko, –
Bėkit, bareliai.*

*Lig devynių pakirdusių aušrų
Nuo sugrubusių mūsų rankų, –
Bėkit, bareliai.*

*Pro griežlės suplėšytą lizdą,
Pro rugių sugulusį baltą šešėlį,
Bėkit, bareliai.*

Janina Degutyte, „Bėkit bareliai“

Atsakykite į klausimus

1. Koku laikotarpiu gyveno ir kūrė Janina Degutyte?

2. Koku šaltiniu (kultūriniu intertekstu) paremtas šis eilėraštis?

3. Kokios lietuvių kūrėjos poetinės tradicijos įtaka pastebima Janinos Degutytes kūryboje?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

VIII UŽDUOTIS

Toliau pateikti sakiniai iš Lietuvių kalbos žodyno:

Į kiaurąją nugramzdėjo dvaras su visais turtais, ponybe (Surviliškis).

Ir aš girdėjau, kad piktasis labai gąsdina žmogų (V. Krėvė).

Mūsų raistuose yra daug ilgujų (Kuktiškės).

Nelabasis viską žino, bet kur bobos peilį galanda, jis tik nežino (Tauragė).

Už ilgus nagus šaltojoje tupi (Pasvalys).

Atsakykite į klausimus

1. Kokiai kalbos daliai Lietuvių kalbos žodyne priskiriami pabraukti žodžiai? Iš kokios kalbos dalies žodžių jie yra atsiradę?

Vertinimas

2. Pasirinkite ir parašykite keturių sakiniuose pabrauktų žodžių reikšmes.

3. Šie žodžiai kalbotyroje vadinami:

a) enklitikais;   b) eufemizmais;   c) homonimais;   d) idiomomis.

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

IX UŽDUOTIS

Ak mano miels žmogau, kentėk, kad skaudulį spaudžia

Ir nuo skrandos tau paskutinį lopą nuplėšia!

Kristijonas Donelaitis, „Šuo didgalvis.“

Atsakykite į klausimus

1. Kokią kultūrinę epochą reprezentuoja K. Donelaitis ir jo kūryba?

Vertinimas

2. Kokia valdymo forma egzistavo Prūsijoje K. Donelaičio gyvenimo metais?

3. Kokie žymūs Europos filosofai buvo K. Donelaičio epochos amžininkai? Nurodykite bent vieną.

4. Kaip vadinasi vietovė, kurioje gyveno, kunigavo ir savo kūrinius parašė K. Donelaitis?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

X UŽDUOTIS

Iš Vietovardžių žodyno pateikti gyvenamųjų vietų vardai: *Atkočiškės* vs. (Anykščiai), *Baroniškė* k. (Švenčionys), *Beñdoriškė* k. (Ignalina), *Cigõniškiai* k. (Alytus), *Ivõniškis* k. (Kupiškis), *Jankùniškės* k. (Vilnius), *Kavoliškės* k. (Zarasai), *Kazõkiškės* k. (Trakai), *Kriaũčiškės* k. (Kaišiadorys), *Kubiliškiai* k. (Anykščiai), *Maskõliškė* k. (Ignalina), *Mozõriškės* k. (Zarasai).

Atsakykite į klausimus

1. Koku darybos būdu padaryti visi pateikti vietovardžiai? Kokios kalbos dalies žodžiai yra jų pamatas?

Vertinimas

2. Tarp pateiktų vietovardžių raskite du gyvenamųjų vietų vardus, kurie atsirado iš krikščioniškų asmenvardžių, ir parašykite jų pamatinius žodžius. Su koku dažnu lietuvių kalboje vartojamu vardu yra susiję Jūsų parašyti pamatiniai šių vietovardžių žodžiai?

3. Tarp pateiktų vietovardžių raskite gyvenamosios vietos vardą, kurį galima sieti su asmens pavadinimu (ar iš jo atsiradusiu asmenvardžiu), kuris yra lietuvių kalboje susidaręs galūninės darybos žodis (galūnės vedinys). Parašę vietovardį ir pamatą, nurodykite daiktavardį, iš kurio buvo padarytas galūnės vedinys.

4. Tarp pateiktų vietovardžių raskite bent du iš skolintų asmenų pavadinimų (ar iš jų atsiradusių asmenvardžių), kurie yra žmogaus pavadinimai pagal veiklą, atsiradusius gyvenamųjų vietų vardus ir nurodykite jų pamatinius žodžius.

5. Tarp pateiktų vietovardžių raskite gyvenamosios vietos vardą, kurį galima sieti su gyvulio pavadinimu (ar iš jo atsiradusiu asmenvardžiu). Parašę vietovardį ir jo pamatą, nurodykite pamato sinonimą, kuris vartojamas bendrinėje lietuvių kalboje.

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

XI UŽDUOTIS

Prie pateiktų autorių pavardžių nurodykite išvardintų personažų, pavaizduotų jų kūryboje, numerį:

Personažas
1. Irka
2. Selmas
3. Gražina
4. Urtė
5. Jonas
6. Jurga
7. Ida
8. Tomas
9. Otelas
10. Andrius

Autorius	Personažo Nr.
Markas Tvenas	
Adomas Mickevičius	
Saulius Šaltenis	
Žemaitė	
Viljamas Šekspyras	
Šatrijos Ragana	
Ieva Simonaitytė	
Kazys Boruta	
Kristina Gudonytė	
Kristijonas Donelaitis	

Vertinimas

Vertinimas: Kiekvienas teisingai autoriui priskirtas personažas – 1 taškas.

Suma:**XII UŽDUOTIS**

Pateiktas išlinksnuotas įvardis: *savęs/savo, sau, save, savimi, savyje*.

Atsakykite į klausimus

1. Kurie kiti toliau pateikti įvardžiai priklauso tai pačiai asmeninių įvardžių grupei kaip ir pateiktasis įvardis? Įvardžiai: *abu, mes, šitas, ta pati, taviškis, toks*.

Vertinimas

2. Koku asmeniniu įvardžiu laikomas pateiktas įvardis? Ar pateiktasis įvardis turi vardininko formą?

3. Ar gali būti pateiktasis įvardis, vartojamas daugiskaitos reikšme? Kuri pateiktojo įvardžio kilmininko linksnio forma dažniausiai jungiasi prie asmenuojamųjų veiksmažodžio formų?

4. Iš kokios daiktavardžio linksniuotės perimta vienaskaitos įnagininko forma *savimi*? Kuri dar šio įvardžio forma perimta iš tos pačios linksniuotės?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

XIII UŽDUOTIS

Pateiktus kūrinų pavadinimus įrašykite lentelėje prie juos parašiusių autorių pavardžių:

„Meilė, džiazas ir velnias“, „Benedikto slenksčiai“, „Sūns širdis“, „Šlovė žemaičių“, „Ką sakė mūrininkas Jėzui tą naktį“, „Dieviškoji komedija“, „Mano vardas Marytė“, „Tėvas Gorižo“, „Milžino paunksmė“, „Po to, kai jie pavirto medžiais“.

Autorius	Kūrinio pavadinimas
S. Stanevičius	
M. Bulgakovas	
B. Sruoga	
K. Saja	
Dantė	
J. Grušas	
A. Šlepikas	
B. Brazdžionis	
L. S. Černiauskaitė	
O. Balzakas	

Vertinimas

Vertinimas: Kiekvienas teisingai autoriui priskirtas kūrinys – 1 taškas.

Suma:

XIV UŽDUOTIS

Pateikti sakiniai iš lietuvių kalbos tarmių:

1. *Aš savo gyvenime siūlo galo nepaėmiau, o mane vargina.* (Marijampolė)
2. *Kai surado siūlo galą, tada jau lengvai išaiškins visus vagis.* (Joniškis)
3. *Ji tokia kaip siūlas plonytė.* (Sintautai)
4. *Ko čia riejatės už siūlo galą?* (Dusetos)
5. *Mano marškiniai nuo lietaus permirkę iki paskutinio siūlo.* (Skrebotiškis)
6. *Negausi iš anos nė siūlo.* (Gardamas)

(užduoties tęsinys kitame lape)

(užduoties pradžia praeitame lape)

Atsakykite į klausimus

1. Raskite frazeologizmus, kuriuos sieja tas pats žodis, ir paaiškinkite, ką jie šiuose sakiniuose reiškia.

Vertinimas

2. Sakinyje *Mano marškiniai nuo lietaus permirkę iki paskutinio siūlo* (jame kirčiuoti visi žodžiai) raskite žodžius, kurie turi trumpuosius kirčiuotus skiemenis, ir tuos žodžius parašykite sukirčiuotus. Kuriam iš parašytų žodžių kirčiuojant tam tikrus linksnius veikia antrojo nuo galo (priešpaskutinio) skiemens taisyklė?

3. Parašykite, iš kokio žodžio padarytas sakinyje pavartotas žodis *gyvenime* (plg. *Aš savo gyvenime siūlo...*)? Ar Jūsų parašytas žodžio *gyvenimas* pamatinis žodis yra vedinys (darinys)?

4. Tarp sakinių yra pateiktas sudėtinis prijungiamasis sakinys. Jį parašę, šiame sakinyje pabraukite ir nurodykite jo šalutinio sakinio rūšį. Kokia kalbos dalis yra pagrindiniame sakinyje vartojamas atliepiamasis žodis?

5. Kokia sakinio dalis yra Jums pateiktame sakinyje vartojamas žodis *anos* (plg. *Negausi iš anos nė siūlo*)? Kokia kita sakinio dalis dažniausiai lietuvių kalboje reiškia tomis pačiomis kalbos dalimis kaip ir Jūsų nurodytoji?

6. Kokia kalbos dalis yra sakinyje vartojamas žodis *nė* (plg. *Negausi iš anos nė siūlo*)? Kada *nė* jungiamas prie kitų žodžių ir rašomas kartu?

Vertinimas: 1 klausimas: už kiekvieną rastą ir tinkamai paaiškintą frazeologizmą – 1 taškas.

2–6 klausimai: **0** (atsakymas neteisingas), **1** (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), **2** (atsakymas teisingas).

Suma:

XV UŽDUOTIS

Nurodykite, kokias žymias Lietuvos knygas, raštijos ir kultūros istorijai nusipelnusias asmenybes apibūdina pateikti teiginiai:

1. 1520–1522 m. persikėlė į Vilnių, kur tęsė Prahoje pradėtą knygų leidybos veiklą. Apie 1522 m. Vilniuje išleido pirmąją spausdintą knygą.

Vertinimas

2. 1547 m. Karaliaučiuje išleido pirmąją lietuvišką knygą.

3. 1818 m. Karaliaučiuje pirmą kartą publikavo K. Donelaičio *Metus* lietuvių ir vokiečių kalbomis.

4. Parašė ir anglų kalba publikavo veikalų, kuriuose naujai pažvelgė į Europos, taip pat ir baltų tautų priešistorę, aptarė jos matriarchalinės kultūros tendencijas.

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą – 1 taškas.

Suma:

XVI UŽDUOTIS

Naudodamiesi pateiktais aiškinimais ir juose pavartotais slapyvardžiais parašykite, apie kokius Lietuvos kalbininkus ir literatus rašoma.

1. Kartais jis pasirašydavo slapyvardžiu *Dusetiškis*, nes gimė Pažiegės kaime, kuris yra netoli Dusetų. Jo darbuose prie kalbos duomenų dažnai yra priedas Dusetos. Kas buvo šis kalbininkas?

Vertinimas

2. Šio slapyvardžio idėja *Dvi Moterys* priklauso Povilui Višinskiui. Jos pasiryžo dirbti kartu ir *paduodamos ranką viens antrai – keliauti taku mylimosios literatūros*. Viena jų buvo Žemaitė, o kas buvo kita moteris?

3. *Varpe* jis spausdino filologinius straipsnius ir pasirašydavo *Obelaičio* slapyvardžiu. Tardytojai net negalėjo pagalvoti, kad *Obelaitis* yra jo pavardės vertimas. Kas buvo šis filologinių straipsnių autorius?

4. Slapyvardžiu *Valys Dauga* kartais pasirašydavo žinomas rašytojas, literatūrologas kartu su savo žmona. Pirmasis šio slapyvardžio dėmuo yra sudarytas iš jo ir jo žmonos vardų, o antrasis – iš jo ir jo žmonos pavardžių, pirmenybę visada atiduodant moteriškajai pusei. Kas buvo šis rašytojas, literatūrologas?

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą – 1 taškas.

Suma:

Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų mokiniam

9–10 klasės (I–II gimnazijos klasės)

Šalies etapas

2020 m.

ATSAKYMAI

I UŽDUOTIS

1. R. Gavelis, *Jauno žmogaus memuarai*.
2. M. Daukša, „Prakalba į malonųjį skaitytoją“.
3. S. Daukantas, *Būdas senovės lietuvių, kalnėnų ir žemaičių*.

II UŽDUOTIS

1. Sėlių kalba.
2. Bazelis.
3. Jonas Bretkūnas.

III UŽDUOTIS

1. Ž. B. Moljeras (1622-1673), „Tartiufas“.
2. Veidmainio (apsimetėlio), religinio šventeivos ir pan.
3. Moljeras – prancūzų dramaturgas, žymiausias klasicistinės komedijos atstovas. Jo pjesėms būdinga socialinė satyra, aštri ydų kritika, ryškūs pagrindiniai personažai, intensyviai besivystantis veiksmas.
4. Atsakymai gali būti įvairūs („Tariamasis ligonis“, „Šykštuolis“, „Mizantropas“, „Skapeno klastos“, „Don Žuanas“).

IV UŽDUOTIS

Teksto ištrauka ar sakiny su vartojamu naujažodžiu (paryškintas) iš duomenyno	Naujažodžio reikšmė
Šis tekstas – tai trumpa refleksija apie tai, kas įvyko, ir siūlymas, kaip atgaivinti akligatvi priėjusi dialogą tarp Universiteto ir valdžios, kaip įveikti ydingą valdžios ir akademybės priešstatą.	akademinė bendruomenė akademinės bendruomenės pasaulis
Įsigykite gniauzvkle , kuri gerina krauiotaka ranku ir plaštakų raumenyse. Pratimai, kurie turėtų tapti kasdienybe. Jei norite daugiau nebejausti nemalonių pojūčių riešo ir pirštų srityje.	prietaisas rankos (pirštu lenkiamiesiems) raumenims mankštinti
Paprastiau jau parduotuvėje eina susikalbėti angliškai nei literatūrine arabu. Žinoma, su ju angliu tai panašiai kaip su mano arabu – į arabiškas konstrukcijas sudeda angliškus žodžius, tiksliau sakant, sudeda tuos angliškus žodžius, kuriuos moka, visa kita – iš egiptietiško dialekto. Va tokia klišakalbe kai prabvla i tave, tai kartais net nusivoži iš nuostabos ir žmonių originalumo.	kalba, maišyta iš kelių kalbų

Teksto ištrauka ar sakinys su vartojamu naujažodžiu (paryškintas) iš duomenyno	Naujažodžio reikšmė
Kalbėsiu savo vardu – man visas nauiažodvstės procesas labai patinka. Tik reikia pasakyti, kad žmonės nauiažodžiauja čia ir dabar. Žodžius kuriame ne tik iš didelio reikalo, bet ir norėdami pajuokauti.	naujažodžių kūrimas
Betgi tikra nuostabvė , kaip buvo įprates kadaise leptelti vienas Kompartijos pareigūnas, apsilankydamas naujovišku menu parodose, kai vienoje barikadu pusėje su islamofašistais atsiduria ir Europos kairuoliai, ir neva korektiški (veidmainvstė!) propaguotojai ypatingo minties drausminimo, kitaip sakant, „jautrumo tikinčiųjų jausmams“.	nuostabus dalykas
Blogiausia Eurovizijoje yra tai, kaip surežisuota dainininkė – manieros, tonas ir visos kitos nuoširdienos . Geriau ji dainuotų. Hau.	netikro nuoširdumo apraiška
Pradinukui labiau tinka rašiklinė su skvriais, kad nereikėtų ieškoti pasimetusio daikto. Nesibaiminkite didelės rašiklinės – šiais laikais jos gana lengvos. Geriausia išsirinkti rašikline ir tik po to priemonės į ją. Tuomet nenuotiks, kad parkeris nelenda už gumutės ar netelpa liniuotė.	dėžutė ar krepšelis su užtrauktuku rašymo ir piešimo priemonėms laikyti; penalas
Per vasarą Bezdonyse veikianti gamyklėlė kasdien perdirba 3-4 tonas sraigiu ir paruošia apie 1 tona apvirtos sraigienos , kuri sėkmingai tiekama prancūzų maitinimo įstaigoms.	sraigių mėsa

1. Klišakalbė.
2. Naujažodystė.
3. Gnaužyklė.

V UŽDUOTIS

1. Padavimas.
2. Pasakojimo detalė apie agurkus, kurie Lietuvoje yra gana nauja daržinė kultūra.
3. Karaimai – Lietuvoje gyvenanti tautinė ir religinė mažuma (viena iš etninių tiurkų genčių grupių), išplitusi Juodosios jūros bei Šiaurės Kaukazo regionuose. Lietuvoje karaimai viduramžiais gausiausiai buvo apgyvendinti Trakuose, miestas tapo jų administraciniu ir kultūriniu centru. Trakuose iki šiol išlikusi nedidelė karaimų bendruomenė.
4. Pasak legendinės istorijos versijos, kunigaikštis Vytautas XIV a. į Lietuvą karaimus atsivežė iš Krymo.
5. Anot Lietuvos metraščių, Birutė buvo Palangos, kurioje išlikęs ir jos vardu vadinamas buvusios pagoniškosios šventovės kalnas, vaidilutė.

VI UŽDUOTIS

Miestai, miesteliai, kaimai	Patarmė
Dubingiai, Obeliai	rytų aukštaičiai uteniškiai
Gervėčiai, Švenčionys	rytų aukštaičiai vilniškiai
Joniškis, Krakės	vakarų aukštaičiai šiauliškiai
Kaltinėnai, Šilalė	pietų žemaičiai varniškiai

Miestai, miesteliai, kaimai	Patarmė
Naujoji Akmenė, Židikai	šiaurės žemaičiai telšiškiai
Tytuvėnai, Vainutas	pietų žemaičiai raseiniškiai

VII UŽDUOTIS

1. Janina Degutytė (1928–1990) kūrybinį kelią pradėjo ir baigė sovietmečiu.
2. Lietuvių liaudies daina. Sovietmečiu buvo populiarus jos variantas, harmonizuotas M. K. Čiurlionio.
3. Salomėjos Nėries.

VIII UŽDUOTIS

1. Daiktavardžiui. Iš (įvardžiuotinių) būdvardžių.
2. Atsakymai gali būti įvairūs: *kiauroji* – bedugnė, praraja, *piktasis* – velnias; *ilgoji* – gyvatė, *nelabasis* – velnias, *šaltoji* – kalėjimas, belangė.
3. b) eufemizmais.

IX UŽDUOTIS

1. Apšvietos.
2. Nuo 1701 m. Prūsija buvo monarchija (karalystė).
3. Volteras, I. Kantas, Ž. Ž. Ruso ir kt.
4. Tolminkiemis.

X UŽDUOTIS

1. Priesaginiu. Daiktavardžiai.
2. *Ivõniškis* k.: *Ivõnas*, *Jankūniškės* k.: *Jankūnas*. Su vardu *Jõnas*.
3. *Kubiliškiai* k.: *Kubilius* ar *kubilius*. *Kūbilas*.
4. Atsakymai gali būti įvairūs: *Atkočiskės* vs.: *Atkõčius* ar *atkõčius*, *Beñdoriškė* k.: *Beñdorius* ar *beñdorius*, *Kavõliskės* k.: *Kavõlis* ar *kavõlis*, *Kriaũčiškės* k.: *Kriaũčius* ar *kriaũčius*.
5. *Barõniškė* k.: *Barõnas* ar *barõnas*. *Avinas*.

XI UŽDUOTIS

Personažas
1. Irka
2. Selmas
3. Gražina
4. Urtė
5. Jonas
6. Jurga
7. Ida
8. Tomas
9. Otelas

Autorius	Personažo Nr.
Markas Tvenas	8
Adomas Mickevičius	3
Saulius Šaltenis	10
Žemaitė	5
Viljamas Šekspyras	9
Šatrijos Ragana	1
Ieva Simonaitytė	4
Kazys Boruta	6
Kristina Gudonytė	7

Personažas
10. Andrius

Autorius	Personažo Nr.
Kristijonas Donelaitis	2

XII UŽDUOTIS

1. Mes, taviškis.
2. Sangražiniu įvardžiu. Ne.
3. Taip. Savęs.
4. Iš i linksniuotės (plg. akimi). Vienaskaitos vietininko forma savyje.

XIII UŽDUOTIS

S. Stanevičius	„Šlovė žemaičių“
M. Bulgakovas	„Šuns širdis“
B. Sruoga	„Milžino paunksmė“
K. Saja	„Po to, kai jie pavirto medžiais“
Dantė	„Dieviškoji komedija“
J. Grušas	„Meilė, džiazas ir velnias“
A. Šlepikas	„Mano vardas Marytė“,
B. Brazdžionis	„Ką sakė mūrininkas Jėzui tą naktį“
L. S. Černiauskaitė	„Benedikto slenksčiai“
O. Balzakas	„Tėvas Gorižo“

XIV UŽDUOTIS

1. Frazeologizmus sieja žodis *siūlas*. Frazeologizmai: 1. *siūlo galo* – visai nieko, 2. *siūlo galą surasti* – išaiškinti priežastį, 3. *kaip siūlas* – plona, liekna (apie liekną, ploną), 4. *už siūlo galą* – dėl niekų, 5. *iki paskutinio siūlo* – visiškai (peršlapti), 6. *nė siūlo* – nieko negauti.
2. *Màno, iki, paskutinio. Žodyje paskutinio.*
3. Iš žodžio *gyventi*. Taip.
4. *Kai surado siūlo galą, tada jau lengvai išaiškins visus vagis.* Šalutinis laiko aplinkybės sakiny. Prieveiksmis [tada].
5. Papildinys. Veiksny.
6. Dalelytė. Kai *nė* yra sutrumpėjusio žodžio dalis.

XV UŽDUOTIS

1. Pranciškus Skorina (apie 1522 m. Vilniuje išleido *Mažąją kelionių knygelę* kirilica).
2. Martynas Mažvydas.
3. Liudvikas Rėza.
4. Marija Gimbutienė.

XVI UŽDUOTIS

1. Kazimieras Būga.
2. Gabrielė Petkevičaitė-Bitė.

3. Jonas Jablonskis.
4. Balys Sruoga.

Lietuvių gimtosios kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų mokiniam

III–IV gimnazijos klasės

Šalies etapas

2020 m.

Po to draugai paprašė mokytojo Rudaminos, kad jis leistų pažiūrėti teleskopą, ir jis paėmęs jį parodė. Žiūrint į jį pro vieną galą, net ir tolimoje esantys daiktai atrodo dideli, o žiūrint pro kitą galą, net artimiausi daiktai atrodo maži. Kai visi pažiūrėjo, mokytojas tarė: „Turėtumėte pro vieną teleskopo pusę žiūrėti į kitus, o pro kitą į save“. Aš paklausiau: „Ką turite omenyje?“ Jis atsakė: „Žvelgdami į kitus, matykite juos didelius; žvelgdami į save pačius, matykite save mažus“.

Pasakojimas apie lietuvių jėzuitą, misionierių Andrių Rudaminą (1596–1632). Iš XVII a. kinų krikščionio Li Jiubiao *Žodinių pasakojimų dienoraščio*

Parašykite rašinį (esė) tema:

Ko mus moko posakis: „Žvelgdami į kitus, matykite juos didelius; žvelgdami į save pačius, matykite save mažus?“

Kurdami rašinį pabandykite:

- pamąstyti apie tai, kokios prasmės ir pamokymai slypi šiame posakyje?
- pasitelkti parankias temas plėtoti asociacijas iš laisvai pasirinktų lietuvių ar užsienio autorių literatūros kūrinių arba iškilų asmenybių biografijų.
- pasvarstyti apie tai, ar tokia religinio mąstytojo mintis gali būti kasdienio gyvenimo orientyru.

Rašinio apimtis: nuo 250 iki 300 žodžių.

Pastaba: šiai užduočiai skirtos 2 valandos, todėl galima rašyti juodraščius. Vertinamas bus tik švarraščio variantas.

Vertinimo kriterijai

- Kalbos taisyklingumas: rašyba, skyryba, kalbos kultūra.
- Pasitelktų kultūros ir literatūros pavyzdžių tikslingumas.
- Pasakojimo rišlumas ir samprotavimo įtaigumas.

Vertinimas balais

- Kalbos klaidos (rašybos, skyrybos, kalbos kultūros): iki 5 klaidų (imtinai): –10; iki 10 klaidų: –20; iki 15 klaidų: –30; iki 20 klaidų: –40; iki 25 klaidų –50.
- Teksto mintis neaiški, tekstas chaotiškas arba skurdokas žodyno, žinių ir kūrybiškumo požiūriu, tekstas nebaigtas: +20; tekstas struktūriškas, nuosekliai vystoma tema, rūpinamasi žodynu, tačiau trūksta žinių ir kultūrinių argumentų, tema nušviesta blankiai: +30; tekstui netrūksta dalykinės informacijos, matyti aiškios pastangos kūrybiškai interpretuoti, tačiau arba yra netikslumų, arba vientisos ir baigtos struktūros esė nesudaro: +40; tekstas yra originalus, kultūrinė interpretacija išmoninga, tema išplėta kūrybingai panaudojant žinias, dėstymo mintis sklandi: + 50.

Maksimalus balų skaičius: 50

Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų mokiniam

III–IV gimnazijos klasės

Šalies etapas

2020 m.

Užduočių atlikimo laikas – 2 val.

.....
dalyvio kodas

Vertinimas:

I UŽDUOTIS

- a) *Turėjo jis keistą įprotį – vaikščioti po mūsų butus. Ateis pas mokytoją, atsisės ir tyli, ir tarsi žiūrinėja ką. Pasėdės šitaip tylomis valandą kitą ir išeina. Tai jis vadino „palaikyti gerus santykius su bendradarbiais“ ir, matyt, vaikščiodavo pas mus tik todėl, kad šitai laikė savo draugiška pareiga. Mes, mokytojai, jo bijojome. Net direktorius bijojo. Na tik pagalvokit, mūsų mokytojai – visi žmonės mąstantys, labai padorūs, išprusinti Turgenevo ir Ščedrino, o šitas žmogiškštis, nuolat vaikščiojęs su kaliošais ir skėčiu, laikė suėmęs visą gimnaziją ištisus penkiolika metų! Ką čia gimnaziją? Visą miestą!*
- b) *Visi šie žmonės, kad ir kaip vadintųsi jų darbai ir kūriniai, iš esmės visai neturi gyvenimo, tai yra jų gyvenimas nėra būtis, jis neturi pavidalo, jie nėra herojai, menininkai, mąstytojai ta prasme, kaip kiti yra teisėjai, gydytojai, batsiuviai ar mokytojai, bet jų gyvenimas – amžinas, sopulingas judėjimas ir vilnijimas, jis nelaimingas ir skausmingai sužalotas, jis baises ir beprasmiškas, jei nelaikysime prasme kaip tik tų retų įvykių, darbų, minčių ir kūrinių, kurie sublyksi viršum tokio gyvenimo chaoso. Tarp šio tipo žmonių kilo pavojinga ir baises mintis, kad galbūt visas žmogaus gyvenimas tėra didelė klaida, ūmus ir nepasisekęs promotės priešlaikinis gimdymas, klaidus ir nepavykęs gamtos eksperimentas. Bet tarp jų kilo ir kitokia mintis – kad žmogus galbūt yra ne vien tik pusiau protingas gyvulys, bet ir dievų vaikas, kuriam skirtas nemirtingumas.*
- c) *Neturėdamas ko daryti, nežinodamas kur dėtis, kiauras dienas slankiodavau po mišką. Vakaraus grįždavau savo gžuolan, įlisdavau drevėn ir užmigdavau tenai, lyg vandenyje nuskandintas. Joks sapnas manęs negundindavo. Miegas būdavo juodas ir tuščias kaip gili duobė. Nubudęs jausdavau, kaip jis mane žemyn slegia ir vėl savo juodon duobėn stumia.*

Išalkęs bruknių, spalgenų pasirinkdavau. Sukramtydavau jas. Radęs kur, grybą išsikepdavau. Ir jau būdavau sotus. Visai mažai man reikėjo. Dar gurkšnį vandens šaltinyje išgerdavau. Nuo jo man vėsiau pasidarydavo, galvoti kiek palengvėdavo.

Retkarčiais man būdavo beveik linksma. Vienas, vienas. Miške tylu tylu. [...] Bet tokiai šviesesnei valandėlei praslinkus, sunku, nepaprastai man būdavo sunku. Rodos, visi debesys ant to miško užgriūdavo. Užtemdavo jame, lyg saulė visai būtų pranykusi.

Atsakykite į klausimus:

1. Nurodykite pateiktų žymių prozos kūrinių ištraukų autorius ir kūrinių pavadinimus.

Vertinimas

--	--

2. Pakomentuokite pagrindines kūriniuose atsiskleidžiančias literatūrinio vaizdavimo tendencijas.

--	--

Vertinimas: 1 klausimas: Už kiekvieną (a, b, c) teisingai nurodytą autorių ir kūrinio pavadinimą – po **2 taškus** (jei nurodytas tik autorius arba tik kūrinio pavadinimas – po **1 tašką**).
2 klausimas: **0** (atsakymas neteisingas), **1** (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), **2** (atsakymas teisingas).

Suma:

--

II UŽDUOTIS

Antrame lentelės stulpelyje parašykite, ar nurodyta baltų gentis gyveno ir dabartinės Latvijos teritorijoje, o trečiame – iš Jums pateiktų gyvenamųjų vietų vardų išrinkite ir įrašykite po du vietovardžius, kurie yra šios baltų genties teritorijoje. Gyvenamųjų vietų vardai: *Dusetos, Kaunas, Marijampolė, Seinai, Svėdasai, Veisiejai, Žagarė, Žeimelis*.

Baltų gentis	Kita šios baltų genties dalis gyveno dabartinės Latvijos teritorijoje	Gyvenamųjų vietų vardai
Jotvingiai		
Sėliai		
Žiemgaliai		

Vertinimas

Lentelės pildymo pavyzdys

Baltų gentis	Kita šios baltų genties dalis gyveno dabartinės Latvijos teritorijoje	Gyvenamųjų vietų vardai
Prūsai	NE	Elbingas, Karaliaučius

Vertinimas: Už du gyvenamųjų vietų vardus, kurie teisingai priskirti baltų genčiai, ir teisingai parašytą atsakymą antrame stulpelyje skiriami 2 taškai. Tai atvejais, kai įrašomas vienas ar netinkamas gyvenamosios vardas, neteisingai atsakoma į pateiktą klausimą, taškų iš viso neskiriamas.

Suma:

III UŽDUOTIS

Susitiko Dievas ir Dievulis
Kryžkelėje vidury Kiršų.
Prie jų kojų akmenėlis guli –
Duonos ir vandens padėt nešu.

Valgykit ir gerkite – tai viskas
Tai mes patys duona ir vanduo,
Ir atėjo ūbaudamas miškas
Ir atsiklaupė pažadintas akmuo.

Kazys Bradūnas, „Pagal auklės Onos Šulinskienės tikėjimus.“

Atsakykite į klausimus:

- Eilėraštyje poetizuojama Lietuvos religinė tradicija. Trumpai pakomentuokite, koks šios tradicijos savitumas įprasminamas, kokiomis poetinėmis priemonėmis jis išreiškiamas.

- Kokia eilėraščio frazė yra tiesiogiai perimta iš Naujojo Testamento evangelijų?

- Kokiai literatūrinei kartai priklauso Kazys Bradūnas? (Nurodykite jos pavadinimą). Kas vienija šios kartos kūrėjus?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

IV UŽDUOTIS

Lentelėje pateikti sakiniai ar teksto atkarpos su vartojamais naujažodžiais iš Lietuvių kalbos naujažodžių duomenyno (žr. naujazodziai.lki.lt). Raskite naujažodžius ir nurodykite jų reikšmę.

Sakiniai ar teksto atkarpos, kur vartojama naujažodžių	Naujažodis	Naujažodžio reikšmė
Trumpaamžių mažai ir vidutiniškai radioaktyvių atliekų dėjimas į paviršinius atliekynus yra visuotinai pripažintas ir naudojamas daugelyje valstybių. Paviršinis atliekynas – tai žemės paviršiuje įrengti gelžbetonio rūšiai, kuriuose sudėtos pakuotės su radioaktyviosiomis atliekomis, uždengti daugiasluoksniu, atspariu aplinkos poveikiui, apdangalu.		
Palyginimui dar pateiksiu žinomo rusų poeto ir vertėjo Samuilo Maršako šio soneto vertimo daiktavardyną: krūtinė, širdis, kapas, bruožas, veidas, atspindys, ašaros, akmuo, likimas, laikas, prieglauda, nusilenkimas, dalelė, meilė. Štai kokie leksikos rezultatai!		
Man patinka moterys su gražiais plaukais. Deja, Silvijos plaukai buvo visiška mano svajonių priešingybė. Ne plaukai, o ištisas garbanynas, pasiūšęs gniužulas ant galvos.		
Irklentės – sparčiausiai populiarėjanti vandens sporto šaka pasaulyje. Tai nepalyginamai smagiau už baidares ar kanojas. Irklenčių sportas gimė 20 a. viduryje, Havajuose. Dabar kviečiame išbandyti šią pramogą Dzūkijos Nacionaliniame parke.		
Karaliaus Mindaugo prospekto ir Birštono gatvės sankryža nuo šio antradienio vairuotojus pasitiko naujove. Specialistų teigimu, geltonomis linijomis sužymėta sankirta taps pralaidesnė. Artimiausiu metu vadinamaisiais koriais planuojama pažymėti dar dvi problemines sankryžas – įvažiavimą iš Jonavos gatvės į Pilies žiedą bei Šv. Gertrūdės ir Šauklių gatvių sankirtą.		
Profesiniu atžvilgiu lyg ir pasiektos lubos. Kilti lyg ir nebėra kur. Kai atsigręži ir visa surikiavęs graudieniesi, koks nenusisekęs gyvenimas, paprastai imi ieškoti kaltų.		
Kadaise miesto svečiai žavėdavosi ne tik Kauno modernizmo architektūra, bet ir tuo, kad tai žalias miestas ir to nepamatysi, tarkim, Niujorke. Dabar reikalai juda kita kryptimi, Kaunas niujorkizuojasi, visur prisistatęs lozungų "Kaunas tvarkosi".		
Užsienio žiniasklaida duoda mums namų darbų – padarykite juos, ir įvaždis pagerės be strategijos ir be tuščiai jos įgyvendinimui iššvaistytų pinigų. Varge, o varge, kiek mums kainuoja iracionali kultūra ir atsisakymas protingėti...		
Kilus rąstgulos manijai, buvo sugalvota keletas naujų šio žaidimo pakraipų. Tai –pelėdžiavimas – fotografuojamasi tupint kaip pelėdai [...].		

Vertinimas

(užduoties tęsinys kitame lape)

(užduoties pradžia praeitame lape)

Vertinimas

Atlikite užduotis:

1. Raskite du Jūsų įrašytus naujažodžius, kurie susidarė žodžius pavartojus nauja reikšme, ir juos parašykite.

2. Raskite priesaginiu darybos būdu iš priesaginio veiksmažodžio atsiradusį Jūsų įrašytą naujažodį, kuris yra daiktavardis, ir paaiškinkite jo darybą: nurodykite naujažodžio pamatinį žodį veiksmažodį ir naujažodžio priesagą.

3. Raskite priesaginiu būdu iš būdvardžio padarytą naujažodį ir paaiškinkite jo darybą: nurodykite naujažodžio pamatinį žodį būdvardį ir naujažodžio priesagą.

4. Raskite naujažodį, kuris yra dūrinys (sudurtinis žodis), ir parašykite, iš kokių pamatinių žodžių jis sudarytas.

Vertinimas: Už kiekvieną rastą naujažodį ir tinkamai nurodytą jo reikšmę – 1 taškas.
Už kiekvieną tinkamai atliktą užduotį – po 1 tašką.

Suma:

V UŽDUOTIS

Kokie gi jūs krikščionys! Stabmeldžiai.

Kiekvieną žygį pradodate burtais

Ir burtais baigiat. Poterių nemokat.

Žegnojatės, mačiau, kaire ranka

Ir tris kartus per kairį petį spjaunat.

Žemėpačiais, laukosargiais, žalčiais

Aptekę jūsų sielos. Dievas mato

Kaip aš dėl jų su pragaru grumiuosi.

Atsakykite į klausimus:

1. Kokiam personažui priklauso šie žodžiai? Nurodykite personažą, kūrinio autorių ir pavadinimą.

2. Koku tekstu paremtos šios ištraukos frazės ir įvaizdžiai?

3. Kam skirti sakomi žodžiai?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

Vertinimas

VI UŽDUOTIS

Užpildykite lentelę: parašykite lietuvių kalbos raštijai svarbaus veikalo autorių ir amžių, kada nurodytas Jūsų parašyto autoriaus veikalas buvo parengtas.

Veikalas	Autorius	Amžius	Vertinimas
Daugiatomio „Lietuvių kalbos žodyno“ pradininkas ir pirmųjų sąsiuviniių parengėjas.			
Pirmojo lietuvių kalbos žodyno „Dictionarium trium linguarum“ autorius.			
Pirmosios Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje Vilniuje išleistos lietuviškos knygos (iš lenkų kalbos išversto J. Ledesmos katekizmo „Katechismas arba mokslas kiekvienam krikščioniui privalus...“) autorius.			
Pirmosios lietuvių kalbos gramatikos „Grammatica Litvanica“ autorius.			
Pirmosios norminės lietuvių kalbos gramatikos „Lietuviškos kalbos gramatika“ autorius.			
17 lietuviškų kalendorių „Kalendorius, arba Metų skaitlius ūkiškas“ autorius.			

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą (Autorius+Amžius) – 2 taškai; teisingai nurodžius tik vieną dalį – 1 taškas.

Suma:

VII UŽDUOTIS

- a) *Kambarys, man uždraustas įeiti, iš rankų išplėšta
skrynutė
ar kada žinosiu
kas ten slepiama, kokie lobiai, kokios paslaptys
kokia bedugnė
tamsusis mano sielos veidrodi*
- b) *Kaip greit voratinkliai aptraukė mūsų kambarį –
tą stalą saulėj su tamsaus sidabro cukrine,
tą veidrodį su mūsų profiliais (jį rėmino
laukinių Vilniaus vyšnių žydintys vainikai).
Kaip greit išgirdome varpus iš tolo suskambant,
kai naktį išardžiau viduramžišką suknią,
kai apšvietė iš rūko patekėjęs mėnuo
jau tuščių tavo krėslų taip karštai ir tvankiai...*

Atsakykite į klausimus:

1. Kokios lietuvių poetės yra pateiktų eilėraščių ištraukų autorės?

2. Kokie du įvaizdžiai vienija abu eilėraščius?

3. Kokia užsienio rašytoja feministė yra parašiusi žymų kūrinį, kurio pavadinime minimas vienas iš šių įvaizdžių. Nurodykite autorę ir kūrinį.

4. Kokiuose kūrinuose, kultūros tekstuose pasitaiko draudimo archetipų? Nurodykite bent vieną pavyzdį.

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

Vertinimas

VIII UŽDUOTIS

Kaip ir kitose kalbose, lietuvių kalboje yra homonimų – žodžių, kurie turi tą pačią raišką, tačiau visiškai skirtingas reikšmes, pvz., *kasa* ‘pinigų kasa’, *kasa* ‘plaukų kasa’, ir daugiareikšmių žodžių – žodžių, kurie turi dvi ar daugiau tarpusavyje susijusias reikšmes, turinčias bendrų semantinių komponentų, pvz., *akis* ‘regėjimo organas’, ‘nertinio tinklo skylė’, ‘eketė’ ir kt. Naudodamiesi pateiktais sakiniais iš *Lietuvių kalbos žodyno* atlikite užduotį.

Sakiniai:

1. *Elžbietos akyse tik basi nužemėti kulniukai sumirga, ir Barbutė dingsta.*
2. *Kur bėga Šešupė, kur Nemunas teka, ten mūsų tėvynė graži Lietuva.*
3. *Kalnas ariamas ir akėjamas nusidirbo ir nužemėjo.*
4. *Laikas bėga kaip vanduo.*
5. *Ministras įpareigoti išdavinėti kartines pašalpas pinigais.*
6. *Naudinga vištoms duoti lapinį lesalą.*
7. *Perskaičiau kelis lapus knygos.*
8. *Senesnio baravyko ne tik kotas, bet ir kepurė sukirmėja.*
9. *Šitas agurkas toks kartinis, nevalgyk.*
10. *Tupi žvirblis kamine su lapine kepure.*
11. *Vėjas pūtė, lapus krėtė.*
12. *Visi tie kareiviai baltomis kepurėmis buvo.*
13. *Žmogus bėga tekinas, arklys – risčia, zovada ir šuoliais.*

Iš pateiktų sakinių išrinkite tas sakinių poras, kuriose pavartoti žodžiai sudaro homonimų porą, ir parašykite tų sakinių numerius. Kai būsite išskyrę homonimus turinčius sakinius, nurodykite juose esančių homonimais laikomų žodžių reikšmes. Kai nurodysite homonimiškų žodžių reikšmes, parašykite, iš kokių pamatinių žodžių atsirado ar su jais yra susiję Jūsų rasti homonimai.

Vertinimas

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, atsakyta 1/3 klausimo), 2 (atsakymas iš dalies teisingas, atsakyta 2/3 klausimo), 3 (atsakymas teisingas). Neradus homonimų poros ar netinkamai išskyrus homonimų porą, taškų neskiriama.

Suma:

IX UŽDUOTIS

DUOBKASYŠ I. Touché! (Kasa ir dainuoja)

„Kai jaunas būdamas mylėjau

Man buvo taip puiku,

Jog vien tik džiaugtis tenorėjau

Prabėgančiu laiku.“

DUOBKASYŠ II. Seniai tai buvo, ką?

DUOBKASYŠ I.

„Bet amžius, kaip vagis, prislinkęs,

Užklupo taip staiga,

Ir šitaip nelauktai atėjo

Kelionės pabaiga.“

DUOBKASYŠ II. Ko tu čia dabar dūsauji: juk ne sau duobę kasi.

DUOBKASYŠ I. Tai tik poetinės priemonės.

Kostas Ostrauskas, „Duobkasiai“, ištrauka.

Atsakykite į klausimus:

1. Kokiai meninei kryptčiai priklauso K. Ostrausko dramaturgija? Trumpai nusakykite būdingiausias jos požymius.

Vertinimas

2. Kokio žymaus dramos kūrinio scenos ir tekstų ištraukos yra K. Ostrausko pjesės „Duobkasiai“ intertekstas?

3. Kokios kultūros epochos kūryboje ir mene buvo itin populiarūs mirties simboliai ir alegorijos?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

X UŽDUOTIS

Atsakykite į klausimus:

1. Kurioje gyvojoje baltų kalboje yra daugiausia skolinių iš Baltijos finų kalbų? Ar suomių kalboje yra daugiau skolinių iš baltų kalbų nei lietuvių kalboje iš Baltijos finų kalbų?

Vertinimas

2. Kokios yra aukštaičių tarmės patarmės? Kurių nurodytų patarmių atstovai vadinti dzūkais?

3. Kurioje žemaičių tarmės patarmėje vietoj bendrinės lietuvių kalbos *ie*, *uo* vartojami ilgieji balsiai *y*, *ū*? Koks yra seniausias lietuvių kalbos tekstas, kuriame vartojama žemaičių tarmė, kuriame pastebima tokio vartojimo atvejų?

4. Kas pirmasis lietuvių kalbotyroje pradėjo vartoti terminą *tarmė* ('viena iš kalbos teritorinių atmainų' reikšme)? Iš kokio autoriaus žodyno buvo perimtas žodis *tarmė*, tame žodyne buvęs žodžių *kalba*, *kalbėjimas*, *žodis*, *žadas* sinonimu?

5. Nuo kurio amžiaus pradėjo kurtis bendrinė lietuvių kalba? Nurodykite bent vieną priežastį, kuri turėjo įtakos bendrinei lietuvių kalbai įsigalėti vakarų aukštaičių (kauniškių) tarmės pagrindu.

6. Nurodykite bent vieną slavų kalbų šeimai nepriklausančią kalbą, į kurią tiesiogiai pateko lituanizmą (skolinių iš lietuvių kalbos). Kokios tiurkų grupės kalbos atstovų apsigyveno Lietuvoje nuo XIV a. pabaigos Trakuose?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

XI UŽDUOTIS

Lentelėje nurodykite išvardintų kūrinių žanrą ir epochą arba literatūros kryptį.

KŪRINIO PAVADINIMAS	ŽANRAS	EPOCHA ARBA KRYPTIS
1. Konradas Valenrodas		
2. Rolando giesmė		
3. Lėlių namai		
4. Trakų pilis		
5. Užburtas kalnas		
6. Sename dvare		
7. Punktai sakymų		
8. Iliada		
9. Balta drobulė		
10. Radviliada		

Vertinimas

Vertinimas: už kiekvieną teisingą atsakymą (žanras+epocha/kryptis) – 2 taškai; teisingai nurodžius tik vieną dalį – 1 taškas.

Suma:

XII UŽDUOTIS Toliau pateikti įvardžiai: *jokia, kažkokia, kokia, kuri, maniškė, tokia, tūla, vienokia, visa*.**Atsakykite į klausimus:**

1. Kuris iš pateiktų įvardžių priklauso parodomiesiems įvardžiams? Kokiai kitai reikšminei įvardžių grupei priklauso Jūsų rastasis įvardis?

Vertinimas

2. Kurie iš pateiktų įvardžių priklauso klausiamiesiems įvardžiams? Kokiai kitai reikšminei įvardžių grupei priklauso Jūsų rastieji įvardžiai?

3. Pagal kokią kalbos dalį ir kelintą jos kirčiuotę kirčiuojamas įvardis *visa*?

4. Kokia kirčiuote kirčiuojamas įvardis *jokia* bendrinėje lietuvių kalboje? Ar veikia antrojo nuo galo (priešpaskutinio) skiemens taisyklė kirčiuojant šio įvardžio daugiskaitos galininką?

5. Parašykite bent vieną kalbos dalį, kuriai priklausančys žodžiai daromi su ta pačia priesaga, kuri yra pateiktame įvardyje *maniškė*. Kokia sakinio dalimi dažniausiai būna šis įvardis lietuvių kalboje?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

XIII UŽDUOTIS

Pro langus pūstelėjo gaivesnis oras. Iš girios viršūnių augo sunki debesies galva, su gūbriais, tokia balta, kad Antanui gailu net darėsi bežiūrint į ją. Ir jis kopė į tas žilas aukštumas, iš lėto plaukė drauge su jomis, plaukė netekes minčių ir jausmų, laimingas savo sielos ištuštėjimu ir ana gilia žvdruma tolybėje. Su abeiingu malonumu jis sutiko ir autobuso užčiūiama, ir garbiniuotas aviu kaimines prie kelio, ir kregždžiu švvsčioiima – sekė jas tol, kol išnvkdavo giriu mėlvnoji uostoi ar sodu žalume. Jis vėl atsiminė ana mergaite, vėl švpsiojosi prisimerkes, tarsi ja regėtu einant ten parugėi. Jis tačiau vis dar negalėjo surasti rvškiu ios bruožu, atgaivinti ją visa, nors buvo tikras ir ramus: taip, susitikes ją kelvie – pažintu, išskirtu ją iš visu kitu būrio. Jis susirūpines mastė, ar lemta jam kada nors bus ją surasti, o gal ta vakarą taip ūmai, vos spėta pamatyti, ji visam laikui, visoms dienoms ir visiems metams pražuvo jam iš tako...

Antanas Vaičiulaitis, *Valentina*, ištrauka

Atsakykite į klausimus:

1. Iš pateikto sakinio *Iš girios viršūnių augo sunki debesies galva, su gūbriais, tokia balta, kad Antanui gailu net darėsi bežiūrint į ją*, kuriame yra kirčiuoti visi žodžiai, išrinkite daiktavardžius, kuriuose ilgieji skiemenys yra kirčiuoti, ir juos sukirčiuokite.

Vertinimas

2. Kokia veiksmažodžio forma (nurodykite ir laiką) yra žodis *bežiūrint* (płg. *Iš girios viršūnių augo...*)? Kokia yra žodžio, iš kurio kildinamas šiame žodyje esantis priešdėlis, kalbos dalis?

3. Pateiktas sakinyvs *Jis susirūpines mastė, ar lemta jam kada nors bus ją surasti, o gal ta vakarą taip ūmai, vos spėta pamatyti, ji visam laikui, visoms dienoms ir visiems metams pražuvo jam iš tako...* yra mišrusis sudėtinis sakinyvs. Kurie šio sakinio dėmenys suijungti prijungimo ryšiu? Kokios rūšies yra šiuo prijungimo ryšiu minėtame sakinyje prijungtas šalutinis sakinyvs?

4. Tekste vartojamas veiksmažodis *pražuvo*. Parašykite šio veiksmažodžio bendrati ir būsimoiio laiko 3 asmens forma. Ar tas pats balsis bus rašomas ir veiksmažodžio *siūti* būsimajame laike kaip ir veiksmažodžio *pražuvo* būsimajame laike?

5. Tekste vartojamas žodis *autobuso*. Kokie (ilgieji ar trumpieji) yra žodžio skiemenys *-to-* ir *-so*?

6. Tekste du kartus pavartotas žodis *taip* (płg. *...nors buvo tikras ir ramus: taip, susitikes ją kelvie – pažintų...* ir *...o gal tą vakarą taip ūmai...*). Parašykite, kokios kalbos dalies yra šie žodžiai tekste.

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas), 2 (atsakymas teisingas)

Suma:

XIV UŽDUOTIS

*Rūkų rūkas! – sako Koheletas. –
Rūkų rūkas! Viskas yra rūkas!
Kokia nauda žmogui iš viso
jo sunkaus triūso,*

*Kuriuo jis triūsia po saule?
Viena karta nueina, kita ateina,
bet žemė amžinai ta pati lieka.*

Atsakykite į klausimus:

1. Iš kokio kūrinio ši ištrauka?

2. Koks žymus XX a. Vakarų autorius giliausiai reflektavo egzistencinius beprasmybės ir absurdo aspektus? Kaip vadinasi tai apibendrinęs jo filosofinis kūrinys?

3. Nurodykite bent vieną XX a. užsienio literatūros dramaturgą, kuris plėtojo absurdo temą draminiuose kūrinuose.

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

Vertinimas

XV UŽDUOTIS

Toliau pateikti veiksmažodžiai: *bėgti, blizgėti, busti, gausti, gulėti, klykti, laužyti, rūgti, sėdėti, statyti, važiuoti, žiburiuoti.*

Atsakykite į klausimus:

1. Tarp pateiktų žodžių raskite du veiksmažodžius, kurie žymi aktyvų veikėjo veiksma, ir juos parašykite. Šie veiksmažodžiai žymi veiksma, nukreiptą į objektą, kuris reiškiamas tam tikru linksniu. Kokiu?

2. Išskyrus du Jūsų surastus žodžius, visi kiti veiksmažodžiai žymi veiksmus, vykstančius tarsi veikėjo viduje ir neliečiančius išorėje esančių objektų. Tarp šių veiksmažodžių suraskite po du žodžius, kurie nusako: a) savaiminį veiksma; b) įvardina regimąjį būvį.

3. Kokius du žodžius iš pateiktų veiksmažodžių priskirsite taip pačiai grupei kaip ir žodį *eiti*? Kaip pavadintumėte šią reikšminę veiksmažodžių grupę?

4. Kokius du žodžius iš pateiktų veiksmažodžių priskirsite taip pačiai grupei kaip ir žodį *rėkti*?

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

Vertinimas

XVI UŽDUOTIS

Ant kiekvieno puslapio radau ne tik tai puikiausią, brangią dėl mūsų kalbą, ne tik tai dailiausius gamtos aprašymus, bet – kas daug svarbiau – ant kiekvieno žingsnio sutikau tipiškus Lietuvos sodžių tėvus ir motinas, vyrus ir moteris, sūnus ir dukteris, – visus aprašytus maždaug realistiškai, su jų nuomonėmis ir pažiūromis ant gyvenimo, su jų linksmybėmis ir vargais ir nelaimėmis. Rašytoja keliose savo apysakutėse duoda mums paveikslus įvairių mūsų sodžiaus tipiškų žmonių, nurodydama jų ekonomišką ir dvasišką stovį, jų savitarpinį atsinešimą teip, kaip mes tą pripratome matyti, seniaus tarp jų gyvendami ir dabar retkarčiais pas juos atsilankydami.

J. Biliūnas, Vilniaus žinios, 1908.

Atsakykite į klausimus:

1. Apie kokios lietuvių rašytojos kūrybą savo straipsnyje rašo Jonas Biliūnas?

2. Kokiai literatūros kryptčiai priklauso šios rašytojos kūryba? Trumpai nusakykite šios kryptties pobūdį.

3. Viename iš savo tekstų Juozas Tumas-Vaižgantas išreiškė nuomonę, kad šios rašytojos kūryboje yra per daug *zolizmo*. Ką šis terminas reiškia ir kodėl Vaižgantas taikė tokį apibūdinimą?

Vertinimas

Vertinimas: 0 (atsakymas neteisingas), 1 (atsakymas iš dalies teisingas, bet netikslus arba nebaigtas),
2 (atsakymas teisingas)

Suma:

Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų mokiniams

III–IV gimnazijos klasės

Šalies etapas

2020 m.

ATSAKYMAI

I UŽDUOTIS

1. a) A. Čechovas, „Žmogus futliare“, b) H. Hesė „Stepių vilkas“, c) I. Šeinius, „Kuprelis“.
2. Atsakymai gali būti įvairūs. Čechovo apsakymo literatūriniam vaizdavimui būdinga buitinė satyra, Hesės kūriniiui – filosofškumas, Šeiniaus kūriniiui – pojūčių, jausmų fiksavimas.

II UŽDUOTIS

Baltų gentis	Kita šios baltų genties dalis gyveno dabartinės Latvijos teritorijoje	Gyvenamųjų vietų vardai
Jotvingiai	NE	Seinai, Veisiejai
Sėliai	TAIP	Dusetos, Svėdasai
Žiemgaliai	TAIP	Žagarė, Žeimelis

III UŽDUOTIS

1. Atsakymai gali būti įvairūs. Eilėraštyje poetizuojama lietuvių kultūroje gyva pagoniškosios ir krikščioniškosios tradicijos vienovė, šių tradicijų persipynimas, išreiškiamas kryžkelės, kurioje susitinka du dievai (Dievas ir Dievulis), įvaizdžiu. Liaudies kultūros tradicijoje kryžkelėse buvo statomi koplytstulpiai, kurių architektūroje jungiasi pagoniškojo ir krikščioniškojo meno bei kulto elementai. Eilėraščio pagrindą sudaro tiek pagonybėje, tiek krikščionybėje sakralias reikšmes turintys simboliai (duona, vanduo, akmuo), reprezentuojantys vientisą prasminį lauką.
2. Evangeliniai Kristaus žodžiai „valgykite ir gerkite.“
3. „Žemininkų“ kartai, kuri taip vadinama nuo 1951 m. JAV išleistos lietuvių poezijos antologijos Žemė (redaktorius Jonas Bradūnas). Šią kartą vienija tiek jos kūrėjų biografinės, tiek intelektualinės patirtys. Jos atstovai brendo tarpukario nepriklausomoje Lietuvoje, kaip kūrėjai susiformavo XX a. ketvirtojo dešimtmečio pabaigoje patyrę Vakarų kultūros ir filosofijos įtaką, o netrukus daugelį jų suvienijo egzodo patirtis ir tėvynės praradimas.

IV UŽDUOTIS

Sakiniai ar teksto atkarpos, kur vartojama naujažodžių	Naujažodis	Naujažodžio reikšmė
Trumpaamžių mažai ir vidutiniškai radioaktyvių atliekų dėjimas į paviršinius atliekynus yra visuotinai pripažintas ir naudojamas daugelyje valstybių. Paviršinis atliekynas – tai žemės paviršiuje įrengti gelžbetonio rūšiai, kuriuose sudėtos pakuotės su radioaktyviosiomis atliekomis, uždengti daugiasluoksniu, atspariu aplinkos poveikiui, apdangalu.	atliekynas	atliekų (radioaktyviųjų) kaupimo, tvarkymo ir nuolatinio saugojimo įrenginys
Palyginimui dar pateiksiu žinomo rusų poeto ir vertėjo Samuilo Maršako šio soneto vertimo daiktavardyną: krūtinė, širdis, kapas, bruožas, veidas, atspindys, ašaros, akmuo, likimas, laikas, prieglauda, nusilenkimas, dalelė, meilė. Štai kokie leksikos rezultatai!	daiktavardynas	kokio nors teksto ar autoriaus vartojamų daiktavardžių visuma
Man patinka moterys su gražiais plaukais. Deja, Silvijos plaukai buvo visiška mano svajonių priešingybė. Ne plaukai, o ištisas garbanynas, pasišiaušęs gniūžulas ant galvos.	garbanynas	garbanų tumulas; daug garbanų
Irklentės – sparčiausiai populiarėjanti vandens sporto šaka pasaulyje. Tai nepalyginamai smagiau už baidares ar kanojas. Irklenčių sportas gimė 20 a. viduryje, Havajuose. Dabar kviečiame išbandyti šią pramogą Dzūkijos Nacionaliniame parke.	irklentė	lenta, skirta plaukti irkluojant vienu irklu
Karaliaus Mindaugo prospekto ir Birštono gatvės sankryža nuo šio antradienio vairuotojus pasitiko naujove. Specialistų teigimu, geltonomis linijomis sužymėta sankirta taps pralaidesnė. Artimiausiu metu vadinamaisiais koriais planuojama pažymėti dar dvi problemines sankryžas – įvažiavimą iš Jonavos gatvės į Pilies žiedą bei Šv. Gertrūdės ir Šauklių gatvių sankirtą.	korys	geltonų linijų tinklas, žymintis sustojus sankryžoje neužstatytinas vietas.
Profesiniu atžvilgiu lyg ir pasiektos lubos. Kilti lyg ir nebėra kur. Kai atsigręži ir visa surikiavęs graudieniesi, koks nenusisekęs gyvenimas, paprastai imi ieškoti kaltų.	lubos	viršutinė ko nors riba
Kadaise miesto svečiai žavėdavosi ne tik Kauno modernizmo architektūra, bet ir tuo, kad tai žalias miestas ir to nepamatysi, tarkim, Niujorke. Dabar reikalai juda kita kryptimi, Kaunas niujorkizuojasi, visur prisistatęs lozungų "Kaunas tvarkosi".	niujorkizuotis	darytis panašiam į Niujorką.
Užsienio žiniasklaida duoda mums namų darbų – padarykite juos, ir įvaždis pagerės be strategijos ir be tuščiai jos įgyvendinimui iššvaistytų pinigų. Varge, o varge, kiek mums kainuoja iracionali kultūra ir atsisakymas protingėti...	protingėti	darytis protingesniai.
Kilus rąstgulos manijai, buvo sugalvota keletas naujų šio žaidimo pakraipų. Tai –pelėdžiavimas – fotografuojamasi tupint kaip pelėdai [...].	pelėdžiavimas	interneto pramoga – fotografavimasis (tupint kaip pelėdai) ir nuotraukų skleidimas

1. Korys, lubos.

2. Pelėdžiavimas: pelėdžiauti, priesaga -imas.
3. Protingėti: protingas, priesaga -ingas.
4. Irklentė. Irklas ir lenta.

V UŽDUOTIS

1. Personažas – Martynas Mažvydas. Justino Marcinkevičiaus drama „Mažvydas“.
2. Monologo tekstas tiesiogiai paremtas Mažvydo „Katekizmo“ lietuviškosios eiliuotos prakalbos frazėmis ir įvaizdžiais.
3. Lietuvių valstiečiams Prūsijoje.

VI UŽDUOTIS

Veikalas	Autorius	Amžius
Daugiatomio „Lietuvių kalbos žodyno“ pradininkas ir pirmųjų sąsiuvinų parengėjas.	Kazimieras Būga	XX a.
Pirmojo lietuvių kalbos žodyno „Dictionarium trium linguarum“ autorius.	Konstantinas Sirvydas	XVII a.
Pirmosios Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje Vilniuje išleistos lietuviškos knygos (iš lenkų kalbos išversto J. Ledesmos katekizmo „Katechismus arba mokslas kiekvienam krikščioniui privalus...“) autorius.	Mikalojus Daukša	XVI a.
Pirmosios lietuvių kalbos gramatikos „Grammatica Litvanica“ autorius.	Danielius Kleinas	XVII a.
Pirmosios norminės lietuvių kalbos gramatikos „Lietuviškos kalbos gramatika“ autorius.	Jonas Jablonskis	XX a.
17 lietuviškų kalendorių „Kalendorius, arba Metų skaitlius ūkiškas“ autorius.	Laurynas Ivinskis	XIX a.

VII UŽDUOTIS

1. a) Nijolė Miliauskaitė („Uždraustas įeiti kambarys“); b) J. Vaičiūnaitė („Mažas epilogas“).
2. Kambario ir veidrodžio įvaizdžiai.
3. Virginija Woolf (Vulf), *Savas kambarys*.
4. Atsakymai gali būti įvairūs. Draudimo (taip pat ir uždrausto kambario) archetipas plačiai išplitęs įvairių tautų liaudies pasakose. Draudimų gausu įvairiuose šventraščiuose, vienas žinomiausių – Biblijos, Pradžios knygos pasakojimas apie Adomui ir Ievai rojaus sode uždraustą ragauti vaisių.

VIII UŽDUOTIS

1 ir 3. *nužemėti* ‘nutepti žemėmis’ ir *nužemėti* ‘pasidaryti žemesniam’. Žemė ir žemas.

5 ir 9. *kartinis* ‘vieną kartą atliekantis, vykstantis’ ir *kartinis* ‘karčiųjų veislės, kartusis’. Kartas ir kartus.

6 ir 10. *lapinis* ‘kuris iš lapų padarytas’ ir *lapinis* ‘kuris iš lapės kailio pasiūtas’. Lapas ir lapė.

IX UŽDUOTIS

1. Kostas Ostrauskas – lietuvių postmodernistinės (absurdo) dramos kūrėjas. Postmodernizmas transformuoja kultūros tradicijas, jas kvestionuoja dekonstruodamas ir manipuliuodamas kultūriniais tekštais. Tokia tendencija dominuoja ir Ostrausko dramose. Dramose fiksuojamas būties absurdiškumas – žmogus pats tampa daiktu pasaulyje. Siurrealistiniai vaizdavimo principai ištrina transcendentinius ženklus, išnyksta riba tarp tikrovės ir fantazijos.
2. Šekspyro „Hamleto“ scena, vaizduojanti Hamleto ir kaimiečių duobkasių dialogą kapinėse (penktosios dalies pirmoji scena).
3. Baroko.

X UŽDUOTIS

1. Latvių kalboje. Taip (suomių kalboje yra daugiau skolinių iš baltų kalbų).
2. Aukštaičių patarmės: vakarų aukštaičiai, pietų aukštaičiai ir rytų aukštaičiai. Pietų aukštaičiai ir rytų aukštaičiai (dalis).
3. Pietų žemaičių patarmėje. Martyno Mažvydo *Katekizmas*.
4. Antanas Baranauskas. Iš Konstantino Sirvydo žodyno.
5. Nuo XVI a. Atsakymai gali būti įvairūs: iš tos tarmės buvo kilę daugelis to meto šviesuolių (Basanavičius, Kudirka, Jablonskis); Mažajoje Lietuvoje anksčiau buvo susiklosčiusi raštų tradicija šios tarmės pagrindu (įtakos turėjo Šleicherio, Kuršaičio gramatika); pagal to meto supratimą tarmė 'tiko' bendrinei kalbai (joje buvo išlaikytos ilgos nekirčiuotos galūnės, skiriamos priegaidės).
6. Atsakymai gali būti įvairūs: latvių kalba, vokiečių kalba, jidiš (žydų) kalba. Karaimų.

XI UŽDUOTIS

KŪRINIO PAVADINIMAS	ŽANRAS	EPOCHA ARBA KRYPTIS
1. Konradas Valenrodas	Poema	Romantizmas
2. Rolando giesmė	Epas (poema)	Viduramžiai
3. Lėlių namai	Pjesė (drama)	Realizmas (psichologinis realizmas)
4. Trakų pilis	Eilėraštis	Romantizmas
5. Užburtas kalnas	Romanas	XX a. (pirmos pusės) lit.
6. Sename dvare	Apysaka	Impresionizmas
7. Punktai sakymų	Postilė (pamokslai)	Barokas
8. Iliada	Epas (poema), epinė poema	Antika
9. Balta drobulė	Romanas	Egzistencializmas (egzodo lit.)
10. Radviliada	Poema	Renesansas

XII UŽDUOTIS

1. *Tokia*. Neapibrėžtiesiems (nežymimiesiems) įvardžiams.
2. *Kokia, kuri*. Neapibrėžtiesiems (nežymimiesiems) įvardžiams.
3. Pagal būdvardžių 4 kirčiuotę.

4. 3 kirčiuote. Ne.
5. Atsakymai gali būti įvairūs: daiktavardis, būdvardis. Pažyminiu.

XIII UŽDUOTIS

1. viršūnių, debesiės, gūbriaīs, Antānui.
2. Esamojo laiko padalyvis. Dalelytė (be).
3. Prijungimo ryšiu – pirmasis su antruoju dėmeniu. Šalutinis papildinio sakinyš.
4. Pražūti – pražus. Ne.
5. Skiemuo -to- yra trumpasis, skiemuo -so yra ilgasis.
6. taip, sutikęs ją kelyje – dalelytė, taip ūmai – prieveiksmis.

XIV UŽDUOTIS

1. Iš Biblijos (Senojo Testamento Koheleto knyga).
2. A. Camus (Kamiu), „Sizifo akmuo.“
3. S. Beckettas, E. Ionesco.

XV UŽDUOTIS

1. *Statyti, laužyti*. Galininku.
2. a) *busti, rūgti*; b) *blizgėti, žiburiuoti*;
3. *Bėgti, važiuoti*. Judėjimo (judėjimą nusakantys) veiksmožodžiai.
4. *Gausti, klykti*. Garso (garsą nusakantys) veiksmožodžiai.

XVI UŽDUOTIS

1. Žemaitė (Julija Beniuševičiūtė-Žymantienė, 1845-1921).
2. Atsakymai gali būti įvairūs, Žemaitės kūryba priklauso XIX amžiuje suklestėjusios realistinės prozos kryptiai. Žemaitės kūrybos tikrovė buvo kaimo žmonių pasaulis. Autorės orientacija į „paprastus“ sodiečius (ir kaip kūrinių veikėjus, ir kaip skaitytojus) laikytina literatūros demokratizacijos, lietuvių prozos pasaulietėjimo išraiška. Kritikoje šis jos kūrybos bruožas dar vadinamas „liaudiškumu“ ir laikomas būdingu šios rašytojos kūrybos požymiu.
3. Vaižgantas čia pasinaudojo terminu, padarytu iš prancūzų rašytojo Emilio Zola pavardės. Zola laikomas natūralizmo krypties kūrėju ir teoretiku.